

een speciale uitgave van DecaZine

StUdie

2018/2019

KeUZE

SpECiaL

Kiezen

Hoe doe je dat?

Aanmelden

Hoe werkt dat?

Studiekosten

Hoe betaal je die?

Doorgaan, overstappen of stoppen

Wat kan, wat mag, wat moet?

Studiekeuzespecial

september 2018

Aan deze Studiekeuzespecial werkten mee:

Minette van den Bemd, Marcel Bouwman, Rutger Kappe, Jeroen Meijer, Hermien Miltenburg, Marieke Ringrose, Marlies van Tooren, Mariëlle van de Ven, Daniëlle Vogels en Jaap de Win.

De redacteuren bedanken Annelotte Bal, Dominique van Bladel, Pieteke Dik, Kelly Egelmeer, Daniëlle Hoogland, Rik Hoogland, Wendel Hulsebos, Pieter Jansma, Martijn Kersloot, Lara Schortemeijer, Lyonne Wijnstra en Noortje Zegers voor hun bijdragen.

Vormgeving en opmaak

Studio Kraft, Veldhoven

Afbeeldingen

Inge Kotterman (pagina 3, 30)

Drukwerk

Drukkerij Snep, Eindhoven

Uitgever

VvSL

Voor opmerkingen, aanvullingen en tips ter verbetering van deze uitgave houden wij ons aanbevolen. U kunt een mail sturen naar decazine@vvs.nl. De digitale versie van deze Studiekeuzespecial is te vinden op de website van de VvSL: www.vvsl.nl.

Deze Studiekeuzespecial is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. De samenstellers aanvaarden echter geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele onjuistheden in de tekst en zijn niet verantwoordelijk voor content op de websites waarnaar wordt verwezen.

Contactdecazine@vvs.nl***Website***www.vvsl.nl

Teksten kunnen worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming, echter wel met vermelding van bron.

Voorwoord 3**Kiezen** 4
Hoe doe je dat?**Aanmelden** 12
Hoe werkt dat?**Studiekosten** 24
Hoe betaal je die?**Doorgaan,
overstappen of
stoppen** 34
Wat kan, wat mag, wat moet?**Handige
webadressen** 41

Minette van den Bemd

voorzitter decanenvereniging VvSL

Voorwoord

Beste leerling,

“Wat ga je doen als je je diploma gehaald hebt?”

Of je nu in de vóórexamenklas of in de examenklas zit, deze vraag zal je vast al eens gesteld zijn.

Deze Studiekeuzespecial wil je helpen bij het maken van een keuze. Je kunt hierin vrijwel alles vinden wat te maken heeft met het kiezen van een studie: van aanmelding, selectieprocedures en studiefinanciering tot studiepunten en bindend studieadvies. Ook wetenswaardigheden over studeren met een handicap, de optie van een tussenjaar en het bestaan van ‘Studie in Cijfers’ zijn in deze special opgenomen. Dit is dus een handig blad voor jou, maar ook voor je ouders.

IN HET HOGER ONDERWIJS VERANDERT ER VEEL

Vervolgopleidingen, zowel in het hbo (hoger beroepsonderwijs) als in het wo (wetenschappelijk onderwijs, de universiteit), gaan zich steeds meer onderscheiden van elkaar. Ze willen laten zien waarin zij speciaal zijn en waarin ze verschillen van soortgelijke studies aan een andere hogeschool of universiteit. De inhoud en opbouw van studies die op het eerste gezicht misschien hetzelfde lijken, kunnen daardoor behoorlijk verschillend zijn. Dit geldt ook voor selectieprocedures en de verplichte studiekeuzecheck.

Dat maakt het kiezen van een studie er niet gemakkelijker op. Lees daarom niet alleen deze special, maar kijk ook altijd op de site van de opleiding of studie die jouw interesse heeft.

TIPS EN DO'S & DON'TS

In deze Studiekeuzespecial staan natuurlijk de officiële procedures en regelingen voor bijvoorbeeld aanmelding en studiefinanciering. Maar hij bevat ook heel veel bruikbare tips, interessante sites, stof tot nadenken om tot een passende studiekeuze te komen en verhalen van studenten, die de keuze al gemaakt hebben. Als ervaringsdeskundigen geven die jou adviezen: do's & don'ts.

Ga open dagen bezoeken, proefstuderen of loop een dagje mee met iemand die je kent. Praat met anderen over wat je ervaren hebt en kies met je verstand én je hart. Veel succes!

Kiezen

Hoe doe je dat?

Een vervolgopleiding kiezen is een belangrijke keuze. Vaak leg je met die studie de basis voor later: voor je werk, je carrière, je inkomen. Zo'n keuze maak je niet lichtvaardig, die moet weloverwogen zijn. Die keuze moet je uiteindelijk zelf maken, maar in dit hoofdstuk willen we je helpen met bruikbare tips.

MBO, HBO OF UNIVERSITEIT? OF EERST EEN TUSSENJAAR OF EEN STUDIE IN HET BUITENLAND?

De meeste havo- en vwo-leerlingen gaan studeren in het jaar nadat ze hun diploma hebben behaald. De kans dat je volgend jaar een hbo- of wo-opleiding gaat doen, is groot. Voor sommigen kan ook het mbo een goede optie zijn. Een aantal kiest voor een tussenjaar (lees hierover elders in deze special meer) of gaat naar het buitenland om een studie te beginnen. Een heel kleine groep gaat direct werken.

Van havo naar hbo of vwo?

Als je een havodiploma hebt, ligt studeren aan het hoger beroepsonderwijs (hbo) voor de hand. Maar eerst je vwo-diploma halen kan ook. Je stroomt dan meestal in in vwo-5. De meeste vwo-scholen verlangen daarvoor een havodiploma met wiskunde én goede cijfers op je eindlijst. Hoe hoog die cijfers moeten zijn, is niet wettelijk vastgelegd. Dat bepalen de scholen zelf. Op het vwo moet je naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen, dus als je die al in je havopakket had, is dat alleen maar voordelig.

TER INSPIRATIE!

Van ervaring word je wijzer

Vaak wordt gedacht (en ook wel gezegd), dat de keuze voor een studie de belangrijkste keuze van je leven is. Dat valt nog te bezien! Ten eerste kun je, als een keuze niet goed uitpakt, door ervaring wijzer geworden een nieuwe keuze maken. Dit kost jou en, eerlijk is eerlijk, ook de schatkist wel geld. Ten tweede komen er tijdens een studie nog vele keuzemomenten. Je ontwikkelt je in de loop van de studie meestal niet in een rechte lijn naar een beroep. Het is eerder een zigzaglijn, waarlangs je al slingerend door ervaringen heen studeert. Als je dat ziet als een balletje in een flipperkast, kan dat afschrikken. Maar als je het ziet als snowboarden of kanovaren, is het misschien wel aantrekkelijk en uitdagend. En beseft: bijblijven, doorleren en innoveren hoort tegenwoordig bij elk beroep.

Kies met lef!

Het maken van een studiekeuze is lastig, omdat je onmogelijk van alle studies kunt weten welke wel en welke niet bij je passen. Als je een keuze hebt gemaakt, weet je dus niet wat voor moois je niet hebt gekozen. Voor het maken van een keuze is daarom een beetje lef nodig! Durf

te kiezen in de wetenschap, dat geen keuze voor eeuwig is en dat je altijd nog kunt bijsturen. Stap af van het idee dat er maar één studie is die bij jou past en dat je daar voor altijd aan vastzit.

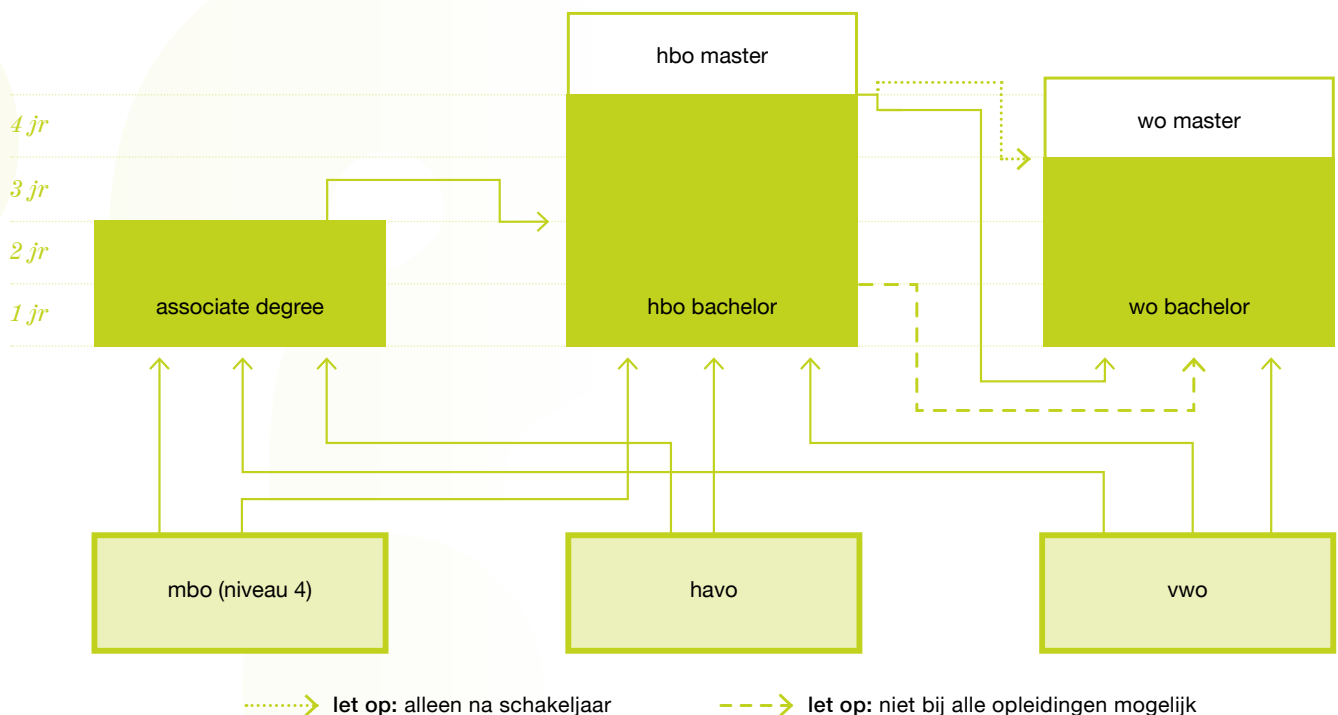
Durf naar jezelf te kijken

Lef is ook nodig, omdat je naar jezelf moet durven kijken om te bepalen of een studie bij je past. Het is gemakkelijk om een ander te vragen: wie ben jij? Veel lastiger is het om de vraag te beantwoorden: wie ben ik?

Kies met verstand én gevoel!

Keuzes worden niet alleen met het verstand gemaakt, maar ook op gevoel. Het onbewuste speelt bij het kiezen een heel grote rol, heeft onderzoek uitgewezen. Het toelaten van het gevoel bij het maken van een studiekeuze is vooral lastig, omdat de logische keuzestappen door het verstand worden voorgesteld. Toch is het belangrijk, dat je je goed voelt bij een opleiding, in het gebouw of bij de groep mensen die er werkt en studeert. Daarom moet je open dagen bezoeken, meelopen en proefstuderen, het liefst op locatie!

DOORSTROOMMATRIX HBO/WO

VRAGEN DIE JE KUNT STELLEN BIJ OPEN DAGEN

- *Krijg je hoorcolleges, practica, werkgroepen of werkcolleges?*
- *Hoeveel college-uren (in grote groep) of contacturen (in lesgroep of kleinere werkgroep) heb je per week? Werk je veel samen?*
- *Hoe groot zijn de groepen?*
- *Hoe is het contact met de docenten?*
- *Hoeveel uur per week moet je gemiddeld studeren?*
- *Hoeveel studenten zitten in het eerste jaar?*
- *Hoeveel studenten vallen uit? Stoppen ze omdat de studie te zwaar is of om andere redenen?*
- *Zijn er bepaalde 'struikelvakken' die lastig zijn? Heb je tips om die wel te halen?*
- *Is er een bindend studieadvies en wat houdt dat in?*
- *Hoe wordt er getoetst? Zijn er veel tentamens of moet je juist veel opdrachten doen en verslagen inleveren?*
- *Waarin verschilt deze opleiding van dezelfde opleiding in andere plaatsen?*
- *In welke beroepen komen de meeste studenten terecht?*
- *Is er een introductieperiode of -kamp en hoe gaat dat?*
- *Als het een studie is met een selectie en/of numerus fixus: hoe ziet de selectieprocedure er uit? Hoeveel eerstejaars worden er toegelaten*
- *Lijkt de studie je iets? Vraag dan of er een mogelijkheid is om mee te lopen of proef te studeren!*

Kijk voor een overzicht van alle open dagen van hogescholen en universiteiten op www.studiekeuze123.nl/open-dagen.

Van havo naar mbo?

Voor sommige leerlingen van de havo is het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) een goede optie. Het is niet zo gebruikelijk en op de meeste havo's wordt aan de vervolgopleiding op het mbo niet veel aandacht besteed. Maar als je niet direct geplaatst wordt in een studie in het hbo waarvoor geselecteerd wordt, als je al een tijdje op de havo op je tenen moest lopen of als je in een wat langzamer tempo naar het hbo wil, dan is het mbo zeker te overwegen.

Van mbo-4, havo of vwo naar kort hbo (Associate degree)?

Vind je vier jaar te lang en wil je in twee jaar een erkend hbo-diploma? Dan kun je kiezen voor de Associate degree (Ad). Je haalt dan een diploma dat ligt tussen mbo niveau 4 en een hbo-bachelor in. Na die twee jaar kun je alsnog besluiten door te studeren voor een hbo-bachelordiploma. Je stroomt dan in het derde jaar in. De opleidingen sluiten goed aan op de vraag van het bedrijfsleven en je bent toelaatbaar met een diploma op mbo 4-niveau, of een havo- of vwo-diploma, ongeacht je profiel. Bij een deficiënt pakket (niet de goede vakken of het goede profiel) kan bij de opleidingen gevraagd worden om een toets te doen en per opleiding kunnen er ook specifieke eisen gelden. De Ad kun je meestal in deeltijd naast een baan doen.

Van vwo naar universiteit of hbo?

Kom je van het vwo, dan is de universiteit een logische keuze. Want daar ben je volgens de afkorting op voorbereid; vwo staat immers voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs. Toch doen vwo'ers er verstandig aan de optie hbo ook te overwegen. De soms vanzelfsprekende keuze voor het wetenschappelijk onderwijs blijkt zeker voor meer praktijkgerichte leerlingen een minder succesvolle; het kost hun meer moeite de studie vol te houden en ze voelen zich er minder gelukkig bij.

BEREID JE GOED VOOR OP EEN OPEN DAG

Als je naar een open dag gaat of een dag kunt meelopen, bereid je dan goed voor.

Onderzoek of je je van tevoren moet aanmelden, kijk hoe laat, op welke locatie en in welk lokaal het programma begint en bedenk op welke vragen je een antwoord wilt hebben als je weer naar huis gaat.

Op pagina 6 zie je een aantal vragen die je kunt stellen. De antwoorden van de studenten zelf zijn heel waardevol. Laat ook je gevoel spreken: kun je je voorstellen dat je je thuis kunt voelen bij die studie, bij die studenten en bij het gebouw?

Om echt te weten te komen wat de studie inhoudt, is proefstuderen misschien wel de beste manier

Verschillen tussen hbo en universiteit

Het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs groeien steeds meer naar elkaar toe. Op de universiteit zie je steeds meer toepassing en stages en op het hbo meer onderzoek en onderbouwende theorie.

Hieronder staat een lijstje met verschillen tussen hbo en universiteit. Je kunt het goed gebruiken om erachter te komen wat het beste bij jou past.

hoger beroepsonderwijs

- *leren voor beroep*
- *beroepsbeeld is duidelijk*
- *vooral praktisch*
- *bestaande kennis toepassen in de praktijk*
- *vaardigheden en houding voor beroep*
- *veel verschillende vakken*
- *leerstof gespreid*
- *persoonlijke begeleiding / vinger aan de pols*
- *meer controle op huiswerk*
- *veel groepsgewijs les*
- *vaak in klasverband*
- *je wordt opgeleid voor een beroep*

wetenschappelijk onderwijs

- *leren onderzoek te doen*
- *beroepsbeeld is nog niet duidelijk*
- *vooral theoretisch*
- *nieuwe kennis ontdekken en delen*
- *vaardigheden voor onderzoek en wetenschap*
- *minder vakken, meer verdieping*
- *leerstof vaak geconcentreerd, hoog tempo*
- *minder persoonlijk, zelf uitzoeken / hulp vragen*
- *minder of geen controle op huiswerk*
- *veel zelfstandig leren*
- *vaak in grote collegezalen*
- *je wordt opgeleid voor een functie*

Je moet geen zesjesmentaliteit hebben

Op de universiteit volg ik samen met zo'n 200 andere studenten hoorcolleges. De professor vertelt zijn verhaal aan de hand van slides. Je moet je daar van tevoren op voorbereiden, anders kun je dat niet volgen. Die professor is minder betrokken bij zijn studenten dan een leraar op de middelbare school. Er worden bijv. weinig vragen gesteld.

Ook moet je met de uitleg van de professor meeschrijven. Doe je dat niet, dan mis je de kern van zijn verhaal. Mis ik in vwo-5 een les, dan kan ik via het leerboek de gemiste stof inhalen. Dat is op de universiteit echt lastiger.

Naast de hoorcolleges heb ik ook werkcolleges. In een groep van zo'n 20 studenten werken we aan huiswerkopdrachten. Daar kunnen we vragen stellen en wordt er soms extra toelichting gegeven op stof uit het hoorcollege. Opdrachten die we maken, zijn vaak casussen, waarin het gaat om het combineren van kennis. Als twee antwoorden goed zijn, gaat het om de onderbouwing die je geeft. Dit traject is zeker niet geschikt voor elke leerling. Je moet er echt voor willen gaan en geen zesjesmentaliteit hebben. Je mist immers een aantal lessen op school en bent, naast de colleges, per week nog ongeveer een uur bezig met voorbereiding.

Als ik het tentamen straks gehaald heb, heb ik zes studiepunten behaald en krijg ik vrijstelling voor dit vak. Door het volgen van colleges kan ik al kennismaken met de inhoud van het vak Arbeidsrecht en met de Tilburg University. Ik heb ontdekt dat ik het interessant vind om te werken met de wettenbundel Arbeidsrecht. Voor mij is het als een puzzel die ik op kan lossen, leuk om te doen.

Ik weet ik nog niet zeker of ik daadwerkelijk aan Tilburg University ga studeren. Ik ga me ook nog verdiepen in honoursprogramma aan het Utrecht Law College voor de student die zich intensiever en in community-verband wil voorbereiden op de juridische praktijk van morgen.

Lara Schortemeijer zit in vwo-6 en volgt daarnaast het vak Arbeidsrecht aan Tilburg University. Hiervoor gaat ze tien weken lang twee tot drie keer per week naar Tilburg om hoorcolleges en werkcolleges te volgen

STAPSGEWIJS OP WEG NAAR JOUW STUDIE

Stap 1. Begin bij jezelf!

Het kan goed zijn, dat je vroeger als klein kind al wist wat je wilde worden. Nu je wat ouder bent, kun je je afvragen waarom je dat beroep toen leuk vond. Probeer eens antwoord te geven op de volgende vragen. Je hoeft hierbij niet meteen te denken aan een studie of beroep!

Wat vind je leuk om te doen? Niet alleen op school! Welke vakken vind je leuk? Wat vind je belangrijk en waar ben je goed in? Wat vind je waardevol in het leven? Waar geniet je van? Waar heb je plezier in? Heel lastige vragen, die eigenlijk vissen naar wie jij bent en wat jij wilt! Als je het helemaal nog niet weet kijk eens om je heen wat anderen leuk vinden en vraag je af of dat iets voor jou zou zijn. Zo niet, waarom eigenlijk niet? Laat anderen eens tegen jou zeggen waar je goed in bent, of wat jij vaak als vanzelfsprekend doet in de groep. Zeg eens vaker tegen jezelf een zin die begint met 'eigenlijk'. Dan gaat er wellicht een belletje rinkelen. En dan niet luisteren naar de belemmerende gedachte die vaak volgt, maar naar wat je gevoel zegt. Eigenlijk zou ik....

Stap 2. Oriënteren en verkennen.

Hiermee begin je al vroeg in de bovenbouw van havo en vwo.

- o Bezoek open dagen.

Als je helemaal niet weet naar welke open dag je zou moeten gaan, ga dan gewoon een keer met een vriend of vriendin mee. Je zult merken dat je je toch een mening gaat vormen.

- o Vraag aan studenten, wat zij van hun studie vinden en praat met je ouders en vrienden over wat je gezien en ervaren hebt. Op school kunnen je mentor, je docenten en de schooldecaan in deze fase goede gesprekpartners zijn. Het gaat erom dat degenen die jou kennen, jouw verhaal horen. Hun reacties kunnen jou vervolgens aan het denken zetten.

Als anderen je gaan vertellen, wat je wel en niet moet kiezen, bedank hen dan voor het meedenken en zoek een volgende gesprekspartner.

- Bekijk allerlei studies en opleidingen via internet. Ga bijvoorbeeld naar Studiekeuze123.nl of bezoek de site van een universiteit of hogeschool. Je kunt ook allerlei interesseonderzoeken op de computer (kijk bij Studiekeuze123.nl) doen om erachter te komen in welke richting je een studie kunt gaan zoeken.

tip *Elk jaar wijzigt er wel weer iets! Kijk dus regelmatig op de site van de studie of instelling waarvoor je belangstelling hebt voor de meest actuele informatie.*

tip *Vraag je bij de uitslag van zo'n studiekeuzetest af waarom dat beroep of die studie er eigenlijk uit komt rollen. Dat zet je vaak beter op het spoor dan de uitslag zelf!*

Stap 3. Verdiepen

- Selecteer een aantal opleidingen waarvan je meer te weten wilt komen, nadat je naar open dagen bent geweest en op internet hebt gezocht. Bekijk de programma's van die studies via de site van de universiteit of instelling.
- Geef je op om te gaan proefstuderen of om mee te lopen. Soms kun je dat ook online doen. Onderzoek of die studie echt jouw interesse heeft. Behalve ervaren wat de studie inhoudt, zorgt proefstuderen en meelopen er ook voor, dat je je misschien al een beetje thuis gaat voelen bij die studie. En dat spreekt het heel belangrijke onderbewuste aan! Wetenschappers noemen dat verschijnsel bonding en bonding is belangrijk voor studiesucces.
- Praat over je ervaringen met vrienden, met je ouders of op school met klasgenoten.
- Plan een gesprek met je mentor over de redenen, waarom je die studie of studies leuk en interessant vindt. Als je jouw keuze aan anderen vertelt, zet je voor jezelf alles op een rijtje en realiseer je je wat je ervan vindt. Ook handig als je bij een studiekeuzecheck moet vertellen waarom je voor die specifieke opleiding hebt gekozen!

tip *Op sommige scholen organiseren decanen of mentoren momenten waarop je aan elkaar kunt vertellen waarom je een bepaalde studie wilt kiezen. Dat maakt vaak je keuze helder en sterke.*

Stap 4. Beslissen!

Tja, en dan komt het moment waarop je moet beslissen welke studie het gaat worden. Je gaat de knoop doorhakken. Schrijf je op tijd in via www.studielink.nl!

Na je inschrijving doe je mee aan de studiekeuzecheck. Je kunt deze zien als laatste onderzoek of de studie bij je past. Sommige studies en opleidingen maken daar veel werk van. Daarover lees je verderop meer!

Van havo 4 naar het mbo, dat was de beste keuze die ik heb gemaakt!

Ik ben naar een aantal open dagen geweest van verschillende hbo-opleidingen, maar dit was allemaal heel veel theorie, terwijl ik veel liever in de praktijk bezig ben.

In het vierde jaar van de havo heb ik een gesprek over mijn prestaties gehad met de decaan, het ging namelijk allemaal niet zo lekker. Zij heeft mij toen aangeraden te gaan kijken voor een mbo-opleiding, omdat dat voor mij misschien een betere optie was. Ik ben bij een aantal opleidingen gaan kijken, maar ik vond ze niet leuk. Totdat ik bij HMC kwam... Ik was helemaal verkocht. De sfeer was goed, de opleiding leek mij geweldig. Dat is het moment waarop ik heb gekozen om mbo te gaan doen. In eerste instantie vond ik het wel lastig voor het mbo te kiezen, omdat ik van school zou gaan zonder diploma. Maar ik zit nu in mijn vierde, laatste jaar van het mbo en het is de beste keus die ik had kunnen maken. Daar ben ik heel blij mee.

Ik vind het fijn, dat je op het HMC zoveel bezig bent in de praktijk en veel stageloopt, daardoor doe je veel ervaring op in je vakgebied. Als je dus een persoon bent, die het leuker vindt te leren door te doen dan te leren uit een boek, zou ik eens gaan kijken op het mbo. En kies iets wat je zelf leuk vindt.

Lyonne Wijnstra is vierdejaars leerling aan het Hout-Meubel-Interieur-college (HMC) in Amsterdam

Jeroen Meijer

*Decaan en teamleider aan het
Atheneum College Hageveld in Heemstede*

Citius, altius, fortius

Achttien jaar was ik, en ik moest ik een keuze maken uit vier mogelijke studies, waaronder twee selectie-opleidingen. Bij één was ik al aangenomen. Maar toen kwam de testdag bij de ALO, de Academie voor Lichamelijke Opvoeding. Van de vier jongens zou er één worden aangenomen, van de drie meisjes ook. Ik werd die ene jongen...! Natuurlijk vond ik die opleiding geweldig, het beroep sprak me echt aan. Maar ik denk achteraf toch, dat de eer te horen bij de 25 % die mocht starten, de doorslag gaf om voor de ALO te kiezen. Na een prachtige tijd bij die opleiding heb ik zo'n vijftien jaar met plezier lesgegeven als gymnastiekleraar en allerlei opleidingen en cursussen gevolgd op het gebied van leerlingbegeleiding, schooldecaan en remedial teaching.

Veel later heb ik ook aan een andere wens, de tweede van die vier opties, invulling gegeven. In deeltijd pedagogiek gestudeerd en mijn master gehaald in onderwijskunde. Ik gaf toen al een tijdje geen les meer, maar was decaan, schoolleider en teamleider. Als je wilt, kun je je een heel leven ontwikkelen! Waarom vertel ik dit eigenlijk aan jullie?

Ik vind dat er meer ruimte, letterlijk meer tijd moet zijn voor jullie om je te ontwikkelen. Eerst moet je zelfvertrouwen opbouwen en durven kijken naar wie je bent. Daarna moet je kunnen onderzoeken en ontdekken wat bij je past. Dat kost tijd. En soms betekent dat, dat je baalt van een keuze die niet bij jou

past, stopt met je studie en opnieuw begint. Of je bezint en, met enige vertraging, toch doorgaat. Dit hebben velen vóór jullie ook gedaan!

Maar anno 2018 is vallen en weer opstaan kostbaar. In de ratrace waar jullie nu aan mee moeten doen, moet je citius, altius en fortius presteren. Deze woorden: sneller, hoger en sterker, waren ruim honderd jaar geleden de woorden die Pierre de Coubertin meegaf aan 'zijn' Olympische Spelen. Maar niet voor iedereen is het leven een sportwedstrijd! Gelukkig zei de Coubertin ook, dat meedoen belangrijker is dan winnen. Dat vind ik ook! Laat ieder zijn talenten ontwikkelen, de een wat sneller dan de ander. Ik pleit niet voor de terugkeer van de eeuwige student. Ik maak me sterk voor meer tijd voor ontwikkeling en zelfonderzoek, vooral voor jonge mensen. Dat is niet altruïstisch. We kunnen alle talent gebruiken! En een burn-out, tijdens studie of later, omdat je voortdurend op je tenen moet lopen, kost ook veel!

Aan jullie, studiekeizers, zou ik willen zeggen: zoek je eigen weg. Niet: ga lanterfant en treuzelen, maar neem de tijd om je eigen keuze te maken. In het besef dat de studiekeuze waar je nu voor staat niet de laatste keuze in je carrière zal zijn. Het is jouw leven!

ouders, goede hulp bij studie keuze en studeren

Informatie voor je ouders

Een goede studie kiezen en daarna binnen je studie goede keuzes maken is een heel persoonlijk proces. Veel scholieren en studenten vragen hierbij ondersteuning van hun ouders.

Ouders hebben zelf ook veel vragen over studiekeuze en studeren. Daarom schrijven decanen en oudervoorlichter Hermien Miltenburg geregeld artikelen over studiekeuze, tussenjaar, studiekosten en studeren op een blog voor ouders: www.studiekeuzekind.nl.

VEEL GELEZEN ARTIKELLEN:

1. Studiepunten halen? Hoe werkt dat?

Studiepunten halen is de basis voor het succesvol afronden van een hbo- of wo-opleiding. Voor ieder vak kun je een bepaalde hoeveelheid punten halen. Maar de manier waarop je studiepunten kunt verdienen, verschilt. Sommige opleidingen verwachten veel zelfstudie, andere geven meer colleges of practica. Ook de hoeveelheid studiepunten die je moet halen in je eerste jaar, verschilt. Het is belangrijk opleidingen op dit punt te vergelijken. Dat doe je op bit.ly/lezingstudiepunten

2. Werken na havo of vwo? Tussenjaar?

Sommige scholieren kunnen in hun eindexamenjaar niet tot een goede studiekeuze komen. Dan is een tussenjaar geen slecht idee. Als je een tijdje gaat werken na havo of vwo, waar moet je dan op letten? Hoe kun je ervoor zorgen, dat de focus toch op studiekeuze en studeren blijft? Lees er alles over op bit.ly/werkannahavovwo

3. Kwaliteit van opleidingen beoordelen

Alle hbo- en universitaire opleidingen in Nederland zijn van goede kwaliteit. Maar sommige opleidingen en instituten zijn top! Hoe kom je erachter welke opleidingen de beste kwaliteit bieden? Wat heb je hieraan als student? En past zo'n topopleiding wel bij je: bit.ly/kwaliteitopleiding

Driemaal is scheepsrecht...?!

Het vwo is mij heel gemakkelijk afgegaan. Ik had een E&M-profiel met naast economie en geschiedenis wiskunde B, Frans, m&o en maatschappijwetenschappen. Het leren kostte mij niet al te veel moeite, dus over het studeren na de middelbare school maakte ik mij ook geen zorgen.

Via studiekeuzetesten en gesprekken met ervaren mensen kwam ik uit op de studie Rechtsgeleerdheid in Maastricht. Het eerste jaar haalde ik mijn bindend studieadvies binnen, maar daarna begon ik te twijfelen. Ik was op de automatische piloot begonnen, maar ging me steeds meer afvragen of ik wel op de goede plek zat. Omdat mijn capaciteiten op de middelbare school bij economie en m&o lagen, koos ik in het tweede jaar voor Belastingrecht. Na een paar maanden kwam ik erachter dat de studie toch echt niet voor mij was weggelegd. Veel te theoretisch, het moet echt je ding zijn.

Ik begon mijn zoektocht naar een studie opnieuw en belandde op basis van dezelfde capaciteiten (economie en m&o) bij de studie Bedrijfseconomie in Tilburg. Hier ontdekte ik al gauw, dat er toch echt een groot gat kan zitten tussen wat je goed kunt en wat je echt leuk vindt. Ik ben voor de tweede keer met een studie gestopt en even naar het buitenland gegaan.

Mijn zoektocht is nog niet af, maar ik kom er steeds meer achter dat ik iets met mode wil gaan doen, omdat ik daar écht enthousiast van wordt. Momenteel ben ik TMO Fashion Business School in Doorn aan het overwegen.

Mijn tip? Heel cliché, maar volg je hart en niet alleen je hersenen. Ga doen wat je echt leuk vindt en luister daarbij alleen naar jezelf.

Dominique van Bladel studeerde in 2015 af

Aanmelden

Hoe werkt dat?

Wie in de middeleeuwen wilde weten hoe de wereld in elkaar stak, klopte aan bij een klooster; werd in een ruwharen pij gehesen en wist twee, drie jaar later zo'n beetje alles wat er over die wereld te weten viel.

Zo simpel werkt het niet meer: heb je eindelijk uit het enorme aanbod gekozen wat je wilt gaan studeren, waar en waarom juist daar, dan is er nog een lange weg te gaan. Voor je je eerste college kunt gaan volgen, moet je door de carousel van studiekeuzechecks, matchings of decentrale selectie.

In dit hoofdstuk helpen we je binnenkomen.

AANMELDEN VIA STUDIELINK EN DIGID

Heb je je studiekeuze gemaakt, dan kun je je vanaf 1 oktober aanmelden voor een studie aan een universiteit of hogeschool. Dit gaat altijd via Studielink. Je hebt daarvoor een DigiD met sms nodig. Je aanmelding moet uiterlijk binnen zijn op 1 mei.

Studielink:

via deze site regel je je (her-)inschrijving voor een vervolgopleiding.

DigiD:

deze afkorting staat voor Digitale Identiteit. Met jouw DigiD kun je inloggen op websites van de overheid en in de zorg. Jouw DigiD bestaat uit een gebruikersnaam en een wachtwoord. Zowel de gebruikersnaam als het wachtwoord kies je zelf.

Aanmelden in drie stappen

Stap 1. Vraag je DigiD aan op www.DigiD.nl. Je ontvangt je DigiD binnen vijf werkdagen. Vraag het dus tijdig aan!

Stap 2. Meld je aan via www.studielink.nl. Hier heb je je Digid voor nodig. Doe dit op tijd. De deadline is 1 mei. Voor sommige opleidingen moet je eerst bij de instelling aanmelden, zoek dat van tevoren uit.

Stap 3. Je inschrijvingsverzoek komt via Studielink terecht bij de onderwijsinstelling van jouw keuze. Van die instelling krijg je verdere informatie over de aanmelding en de studiekeuzecheck.

AANMELDEN VOOR EEN FIXUSSTUDIE

Een fixusstudie is een studie met een beperkt aantal plaatsen ofwel een studie waarvoor zich bijna altijd meer mensen aanmelden dan er plaatsen zijn. Selectie gebeurt door decentrale selectie. Hogescholen en universiteiten mogen zelf bepalen welke eisen ze hanteren voor het toelaten van studenten. Meld je dus altijd bij een extra studie aan, aangezien je niet weet of je geselecteerd wordt.

De regels rondom fixusopleidingen

- o Je mag je voor twee fixusstudies inschrijven. Dat kan dezelfde fixusstudie aan een andere instelling zijn. Althans, als het niet één van de volgende studies is: geneeskunde, tandheelkunde, fysiotherapie en mondzorgkunde. Je kunt je dus wel aanmelden voor zowel geneeskunde als tandheelkunde, maar je kunt je niet bij twee verschillende universiteiten aanmelden voor geneeskunde.
- o Wettelijk is vastgelegd dat je je drie keer bij dezelfde studie mag aanmelden, maar een instelling kan zelf een

strengere eis stellen. Als je dus het ene jaar niet wordt toegelaten, kun je je vaak het volgende jaar weer aanmelden. En soms het jaar daarna ook nog, maar als je dan ook niet wordt toegelaten, is het einde oefening en moet je echt een andere studiekeuze maken.

Let op! als je je diploma niet haalt en dus niet kunt gaan studeren, kun je je aanmelding laten vervallen. Je moet dan vóór 1 september een verzoek indienen bij het instellingsbestuur. Het is wel belangrijk dat te doen in verband met het beperkte aantal keren dat je je kunt aanmelden bij dezelfde studie.

INSCHRIJVEN

Uiterlijk op 15 januari inschrijven via www.studielink.nl

Let op:
DigiD aanvragen duurt 5 werkdagen

Na inschrijving krijg je een uitnodiging voor de **selectie**

SELECTIE december t/m maart

Huiswerkopdracht
Praktijkopdracht

College
Minimaal twee toetsen

Uiterlijk op 15 april krijg je de **uitslag** en **rangnummer**

PLAATS AANGEBODEN?

Ja

15 april

(Nog) niet zeker

Accepteer je plaats binnen twee weken in **Studielink**

Wacht je plaats af, tot uiterlijk 15 augustus, schrijf je voor de zekerheid alvast in voor een **andere opleiding**

VOLTOOI JE INSCHRIJVING vóór 1 september

Regel de betaling van je collegegeld

Je ontvangt een bewijs van **inschrijving**

Bas, de basis van de band

In 6 vwo wist ik al zeker, dat ik na mijn eindexamen graag een tussenjaar wilde nemen. Ik had toen al wel het idee om naar het conservatorium te gaan, maar was bang dat ik nog niet het niveau had, omdat ik nog niet zo heel lang bas speelde. Ik was pas in 3vwo begonnen. Ik heb direct na mijn eindexamen wel audities gedaan op verschillende conservatoria om alvast te zien hoe dat nou gaat. Daar kreeg ik toen te horen dat ik op dat moment inderdaad nog niet klaar was voor het conservatorium, maar dat ze me graag een jaar later terugzagen.

Na mijn tussenjaar heb ik dus weer auditie gedaan en werd ik aangenomen op de vooropleiding van het Utrechts conservatorium. Ik besloot tegelijk met die vooropleiding te beginnen aan de studie Muziekwetenschap aan de UvA. Dat leek me ook een interessante studie en het is altijd wel handig een plan B te hebben. Na een half jaar ben ik met Muziekwetenschap gestopt, omdat het toch niet was, wat ik ervan verwachtte en het bovendien wel druk was met de vooropleiding ernaast. Toen ik die keus moest maken, realiseerde ik me dat ik toch echt liever zelf muziek maak!

Omdat ik al een heel jaar twee keer in de week les had gehad op het conservatorium in Utrecht, verwachtte ik, dat ik daar in het eerste jaar zou worden aangenomen. Helaas gebeurde dat niet. En zo kreeg ik een 'gedwongen' tussenjaar.

In dit laatste tussenjaar heb ik me zelfstandig voorbereid op de auditie voor het conservatorium van Rotterdam. Deze opleiding lijkt veel beter bij mij te passen. De keren dat ik daar ben geweest, voelde ik me meteen op mijn plek en werd ik door de docenten daar met open armen ontvangen. In september ga ik daar beginnen en ik heb er superveel zin in!

Mijn tussenjaren zijn heel belangrijke jaren geweest; ik ben erachter gekomen wat ik wil, waar ik goed in ben en waar ik gelukkig van word, maar ik ben er ook juist achter gekomen wat ik niet wil.

En dat is minstens zo waardevol...

Pieteke Dik behaalde in 2015 haar vwo-diploma en begint in september aan de opleiding tot bassist aan Codarts te Rotterdam.

Eerdere sluitingsdatum!

Bij fixusopleidingen is er sprake van een eerdere sluitingsdatum dan 1 mei. De uiterste aanmelddatum voor fixusopleidingen is 15 januari. Dit heeft te maken met de tijd die de opleiding nodig heeft om de selectie uit te voeren. Die moet namelijk uiterlijk 14 april zijn afgerond.

Geen loting

Tot studiejaar 2016-2017 was er bij een aantal fixusstudies ook nog sprake van loting. De centrale loting is met ingang van het studiejaar 2017-2018 afgeschaft.

AANMELDEN VOOR EEN STUDIE MET AANVULLENDE EISEN

Naast de fixusstudies die decentrale selectie kennen, zijn er ook nog studies met aanvullende eisen. Dit zijn studies waar je 'talent' voor moet hebben of aan bepaalde fysieke eisen moet voldoen. Voorbeelden zijn de opleiding tot docent lichamelijke opvoeding aan de Academie voor lichamelijke opvoeding of de opleiding tot professioneel muzikant aan het conservatorium. Ook voor toelating tot de

Vraag:

Ben ik verplicht een financiële bijdrage voor de decentrale selectie of de matchingsactiviteit te betalen, als de instelling waar ik wil gaan studeren, daarom vraagt?

Antwoord:

Nee. Volgens de wet op het hoger onderwijs mag het niet en voormalig minister Bussemaker heeft de instellingen hier ook nog eens op gewezen in een brief die ze op 16 november 2016 aan alle instellingen heeft gestuurd. Als er wel geld wordt gevraagd, kun je de instelling wijzen op artikel 7.50 uit de Wet op het Hoger onderwijs. Mocht je echt niet mee kunnen doen aan de selectie of matchingsactiviteit als je weigert te betalen, betaal dan, maar vraag bij je decaan om de voorbeeldbrief waarmee je bezwaar kunt maken en waarmee je het geld terug kunt vragen.

Let op!

Bij studies met decentrale selectie is de sluitingsdatum 15 januari. Ook bij studies met aanvullende eisen is de sluitingsdatum vaak veel eerder dan 1 mei!

kunstacademies als de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam en de Rijksacademie voor beeldende kunsten in Den Haag moet je door één of meer selectierondes heen. Deze opleidingen kennen ook eigen uiterste aanmelddata. Ze staan op de site van de opleiding. Vaak moet je je voor deze opleidingen eerst bij de instelling zelf aanmelden, voordat je dat via Studielink kan doen.

DECENTRALE SELECTIE

Door de decentrale selectie kan een instelling een zo goed mogelijke keuze maken uit het aanbod van kandidaten.

Bindend advies!

Word je bij de decentrale selectie van een fixusstudie afgewezen, dan heb je geen keuze. Het is geen advies dat je naast je neer kunt leggen, zoals bij de studiekeuzecheck. Het is dus belangrijk, dat je een Plan B, dus een tweede of misschien zelfs een derde keuze achter de hand hebt!

Verschillend per opleiding

De decentrale selectieactiviteiten zijn overal anders, zelfs bij vergelijkbare opleidingen. Wat ze gemeen hebben, is dat ze al eerder in het schooljaar plaatsvinden, meestal vanaf februari. De selectie moet namelijk uiterlijk 14 april zijn afgerond.

Belangrijk is dat je je vooraf goed informeert en weet op welke criteria wordt geselecteerd. Wacht daar niet mee tot Kerstmis, maar begin direct in september.

WisMon-cursus

Na wat zoekwerk had ik een studie gevonden die echt bij me paste, maar helaas sloot mijn vakkenpakket daar niet goed op aan. Ik had geen natuurkunde in mijn profiel, omdat je dat op mijn middelbare school toentertijd nog niet mocht volgen zonder wiskunde B. Dat zou me nooit gelukt zijn...

Maar voor de opleiding Medische informatiekunde was natuurkunde verplicht om je in te kunnen schrijven. Via WisMon, een bèta-onderwijsinstituut, heb ik in het voorjaar van mijn examenjaar (in 2014) een natuurkundecursus gevolgd. Voor mij was dit de optie die me het minste tijd kostte en me, ook niet onbelangrijk, een vrije zomervakantie opleverde.

Tijdens een WisMon-cursus zit je gedurende ongeveer vier maanden twee avonden per week in een klaslokaal van de VU in Amsterdam. Na de cursus maak je een voortentamen, ik deed dit bij het CCVN. Een docent van de universiteit, waar je vervolgens wilt gaan studeren, kijkt je tentamen dan na en per post krijg je de uitslag van het tentamen. Dat was echt best wel spannend...! Gelukkig had ik het tentamen gehaald en werd ik toegelaten tot de opleiding, die ik inmiddels ook afgerond heb!

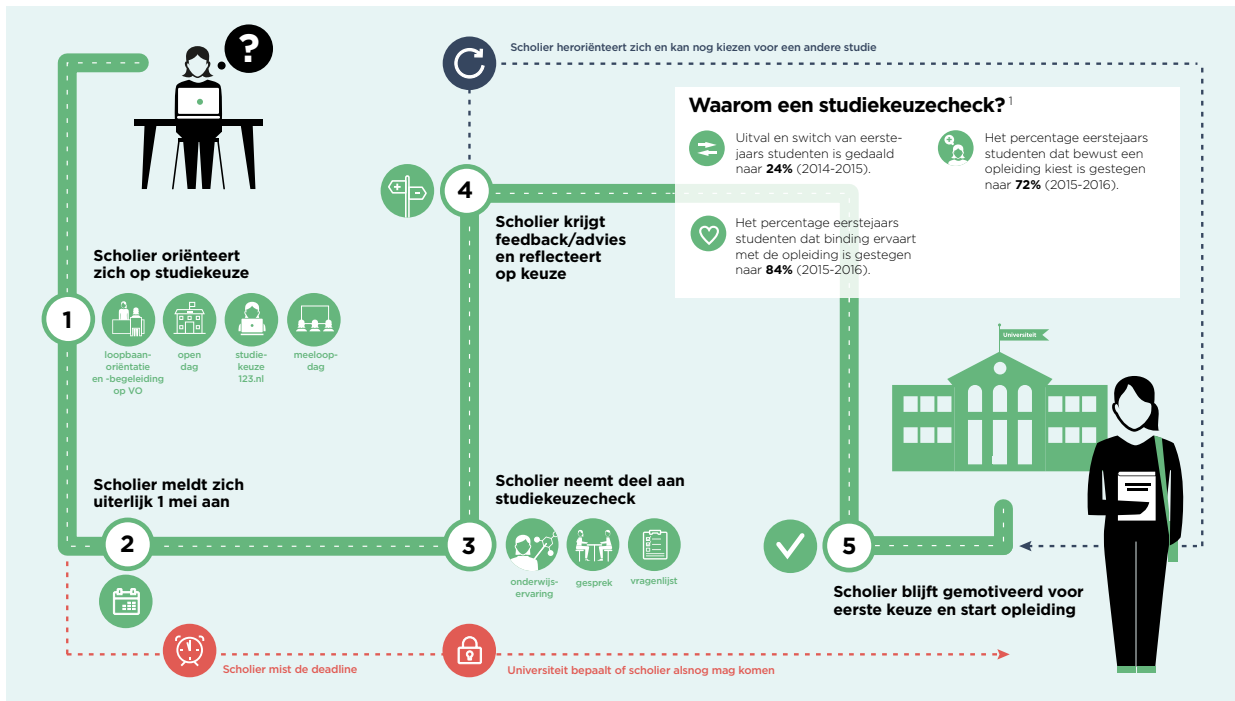
Tip: Vergeet niet het certificaat, dat je krijgt bij het behalen van het voortentamen, op te sturen naar de onderwijsbalie van de opleiding. Bij mij was dit eerst niet helemaal goed gegaan, waardoor dit wat extra werk kostte.

Martijn Kersloot is na het behalen van zijn bachelor Medische informatiekunde bezig aan de masteropleiding Medical Informatics aan de Universiteit van Amsterdam (UvA)

Studiekeuzecheck bij universiteiten

Vwo-scholieren moeten zich uiterlijk 1 mei aanmelden voor de opleiding van hun keuze, tenzij hiervoor selectie geldt. Daarna volgen studiekeuzecheck-activiteiten. Dankzij deze activiteiten is de kans groter dat scholieren kiezen voor een studie die bij hen past.

De studiekeuzecheck bij hogescholen verloopt op dezelfde wijze.

DE STUDIEKEUZECHECK

Recht of plicht?

Als aanstaande student heb je recht op een studiekeuzecheck. Maar je kunt ook verplicht worden om daaraan mee te doen, als de hogeschool of universiteit dat vraagt. Door de studiekeuzecheck krijg je een indruk van de opleiding en kun je beter bepalen of die echt bij je past, zowel inhoudelijk als qua sfeer. Zo kun je een bewustere studiekeuze maken, waardoor je meer kans hebt op studiesucces.

Feitelijk is het een laatste kans om te kijken of jij en de opleiding 'matchen'. Als het goed is, heb je je al terdege georiënteerd en ben je niet zomaar tot een keuze gekomen!

Meld jij je ná 1 mei aan, of doe je zonder goede reden niet mee aan een verplichte studiekeuzeactiviteit, dan kun je je toelatingsrecht verliezen. Dat betekent dat de hogeschool of universiteit beslist of je nog kunt worden toegelaten.

Niet bindend

Soms blijkt tijdens de studiekeuzecheck, dat iemand beter een andere studie kan kiezen. Dit advies kun je naast je neerleggen, want het is niet bindend. Maar het is wel verstandig er iets mee te doen:

- je kunt je bijvoorbeeld opnieuw gaan oriënteren en tot de conclusie komen, dat je liever een andere studie gaat doen
- je kunt je verdiepen in dezelfde studie, maar dan bij een andere instelling. Als je je voor 1 mei via Studielink hebt aangemeld, houd je het recht op toelating tot bijna alle andere studies
- je kunt besluiten de studie toch te beginnen en er extra gemotiveerd tegenaan gaan.

Verschillend per opleiding

De studiekeuzecheck ziet er overal anders uit. Het moment, de tijdsduur en de invulling ervan verschillen. Sommige

Centrale commissie-voortentamens (CCVX)

De centrale commissie-voortentamens is een samenwerkingsverband van de Nederlandse universiteiten. Er zijn vier commissies, namelijk voor biologie (CCVB), natuurkunde (CCVN), scheikunde (CCVS) en wiskunde (CCVW). Samen heten ze CCVX. In het algemeen toetst de CCVX de kennis van een kandidaat met een schriftelijk examen dat afgelegd moet worden, voordat hij met de studie mag beginnen. Daarom wordt dit examen voortentamen genoemd. Als je deelneemt aan decentrale selectie, kan het zijn, dat de betreffende opleiding eist, dat het voortentamen is afgelegd voordat je je inschrijft voor de decentrale selectie.

Per vak kan het voortentamen driemaal per jaar worden afgelegd (eind november/december, eind april en eind juli). Het bevat geen practicum. Wel maakt de gehele leerstof van het vwo deel uit van het tentamen, dus zowel de onderwerpen van het schoolexamen als de onderwerpen van het centraal examen. Aanmelden voor het tentamen kan tot 10 dagen voor het betreffende tentamen. Het kost (2018) € 91.

Eén van de instituten die training verzorgt ter voorbereiding op de CCVX-tentamens, is Boswell-Bèta in Utrecht.

De docenten daarvan nemen zelf de zogenaamde James Boswellexamens af, die dezelfde status hebben, maar niet door alle opleidingen geaccepteerd worden. Informeer dit vooraf.

Andere instituten die trainingen verzorgen voor de CCVX-tentamens zijn Wismon in Utrecht en Amsterdam en AOVN in Amsterdam (alleen voor natuurkunde).

Boswell-Bèta en Wismon bieden ook cursussen aan om deficiënties voor hbo-opleidingen weg te werken, die met een examen worden afgesloten. Informeer vooraf bij de opleiding van je keuze of een Boswell-Bèta of Wismon certificaat geaccepteerd wordt.

Zie voor meer informatie: www.ccvx.nl, www.boswell-beta.nl en www.wismon.nl.

studiekeuzechecks zijn aan het begin van het kalenderjaar, maar de meeste worden gepland na het eerste tijdvak van het centraal examen.

Bij sommige studiekeuzechecks moet je een dag komen studeren, compleet met een hoor- en werkcollege, en heb je een week later tentamen over de besproken stof.

Een andere opzet is het invullen van een digitale vragenlijst in combinatie met een dag met gesprekken met studenten en docenten. En soms hoef je alleen maar een vragenlijst in te vullen.

DEFICIËNT, WAT NU?

Je hebt een leuke studie gevonden, maar nu zie je, dat je niet het juiste profiel en/of het juiste vak in het vrije deel hebt gekozen. Ofwel: je bent deficiënt.

Er zijn maar twee studies waar je kunt starten met een deficiëntie, namelijk civiele techniek en werktuigbouwkunde. Voor alle andere studies, ongeacht of er sprake is van decentrale selectie, geldt dat je voor de start van de opleiding de deficiëntie moet hebben weggewerkt. Dat kan in een tussenjaar of in de zomervakantie, nog voor de start van de studie.

Zo kun je een deficiëntie wegwerken:

- je schrijft je in bij een vavo om een deelcertificaat te halen voor het ontbrekende vak
- je bereidt jezelf voor door middel van zelfstudie of afstandsonderwijs (LOI, NHA, NTI) en doet staatsexamen in het ontbrekende vak. Meld je aan voor het staatsexamen voor 1 januari via www.duo.nl
- je schrijft je in bij de centrale commissie-voortentamens (CCVX) via www.ccvx.nl en zoekt een instituut dat je kan voorbereiden op het examen of je bereidt je voor via zelfstudie (zie voor meer informatie elders op deze pagina).

ANDERE KEUZE, TOELATINGSRECHT BLIJFT

Als je van keuze verandert (bijvoorbeeld na een negatief advies bij de studiekeuzecheck of na afgewezen te zijn bij de decentrale selectie), behoud je toelatingsrecht tot een andere studie, als je je voor 1 mei aangemeld hebt bij de eerste studie. Wel kan de opleiding je verplichten (weer) een studiekeuzecheck te doen.

Door de centrale aanmelding bij Studielink kunnen instellingen zien dat het in zo'n geval om een tijdige aanmelding gaat.

TWEEDE KEUZE OF PLAN B

Alternatieve studie

Het is belangrijk, dat je een tweede studiekeuze achter de hand hebt. Zeker als je je aanmeldt voor een fixusstudie of een studie met bijzondere toelatingseisen, maar ook, als je nog niet helemaal zeker bent van je keuze. De meeste leerlingen houden bij hun tweede keuze wel rekening met de relevantie van die studie voor hun oorspronkelijke studiekeuze. Dan is er nooit sprake van een verloren studietijd, als je het jaar daarna toch aan de studie van je voorkeur kunt beginnen.

Tussenjaar

Plan B kan ook een tussenjaar zijn. In dat jaar probeer je nog beter te voldoen aan de eisen die gesteld zijn bij de decentrale selectie door bijvoorbeeld relevante werkervaring op te doen via een betaalde baan of vrijwilligerswerk.

Na een goed besteed tussenjaar volgt zelden een verkeerde studiekeuze. Hieronder een paar tips die je kunnen helpen bij het vormgeven van een tussenjaar. Lees ook elders in deze special over een tussenjaar.

- tip** Denk na over een goede besteding van je tijd. Ga werken, je rijbewijs halen, een taal leren, mantelzorg, een grote buitenlandse reis maken.
- tip** Maak concrete plannen en schrijf die op. Kijk er zo af en toe eens naar. Vul je je tussenjaar zoals je gedacht had of ben je van idee veranderd?
- tip** Ga niet een heel jaar 'onder je niveau' werken. Natuurlijk, werken betekent geld verdienen en je leert veel over jezelf en over hoe het eraan toe gaat op de werkvloer. Maar blijf niet hangen in baantjes die eigenlijk niet bij je passen.
- tip** Overweeg ook eens vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld in de studierichting die jij misschien gaat kiezen. Past dit werkveld bij je?
- tip** Stel jezelf de vraag: wil ik eigenlijk wel studeren? Of ga ik liever werken, een eigen bedrijf starten?
- tip** Kies je voor studeren? Houd dan tijdens je tussenjaar de focus op de studiekeuze. Bezoek open dagen en meeloopdagen. Vergeet bijvoorbeeld niet je op tijd aan te melden!
- tip** Verdiep je ook in bijzondere opleidingen en minder voor de hand liggende hbo's en universiteiten. Er zijn veel meer mogelijkheden dan je denkt.
- tip** Als je niet tot een studiekeuze kunt komen, zoek dan een coach. Sommige onderwijsinstellingen hebben programma's om je te helpen bij je studiekeuze. Willen je ouders meer weten over een tussenjaar? Wijs ze op www.studiekeuzekind.nl.

ALTERNATIEVEN VOOR BEPAALDE FIXUSSTUDIES EN STUDIES MET BIJZONDERE TOELATINGSEISEN

Geneeskunde

- Bewegingswetenschappen
- Biomedische Technologie
- Biomedische Wetenschappen/ Medische Biologie
- Biofarmaceutische Wetenschappen
- Fysiotherapie (fixusstudie)
- Geneeskunde in België
- Gerontologie
- Gezondheid en Leven
- Gezondheid en Maatschappij
- Gezondheidskunde
- Gezondheidswetenschappen
- Medische Informatiekunde
- Medische Natuurwetenschappen
- (Neuro-) Psychologie
- Moleculaire Levenswetenschappen
- Life Science
- Farmacie
- Psychobiologie
- Technische Geneeskunde/Klinische Technologie
- Verloskunde (toelatingsbeperkingen)
- Verpleegkunde
- Voeding en Gezondheid

Fysiotherapie

- Ergotherapie
- Mensendieck
- Bewegingswetenschappen
- Orthopedische Technologie

Tandheelkunde

- Mondzorgkunde (fixusstudie)
- Tandheelkunde in België

Diergeneeskunde

- Biologie
- Medische Biologie
- Moleculaire Levenswetenschappen

Conservatorium

- Muzikwetenschappen
- Music & Technology

Academie voor lichamelijke opvoeding

- Fysiotherapie (fixusstudie)
- Bewegingswetenschappen
- Sport & Bewegen

Lucht- en ruimtevaarttechniek (wo)

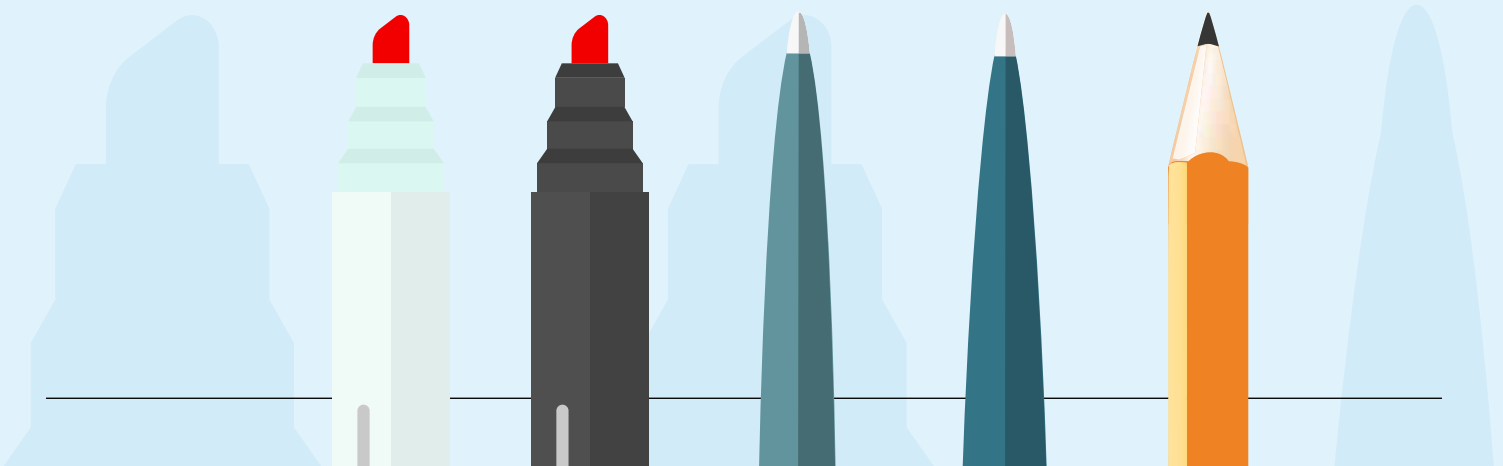
- Aviation
- Automotive
- Luchtvaarttechnologie

Bouwkunde (wo)

- Bouwkunde (hbo)

Industrial Design/Industrieel ontwerpen (wo)

- Industrieel Product Ontwerpen (hbo)

European Voluntary Service (EVS)

Met Europees Vrijwilligerswerk (EVS) kunnen jongeren tussen de 17 en 30 jaar gesubsidieerd vrijwilligerswerk doen in Europa of een van haar partnerlanden. Europees vrijwilligerswerk biedt hun de mogelijkheid met subsidie langere tijd in het buitenland te verblijven. Er zijn geen eisen qua opleidingsniveau, diploma's of vaardigheden, mits je kan aantonen gemotiveerd te zijn om twee tot twaalf maanden fulltime vrijwilligerswerk te gaan doen. De subsidie voor EVS wordt niet verstrekt aan de jongere, maar aan de organisatie die de jongere uitzendt. Die zorgt ervoor dat de EVS'er een taalcursus kan volgen en van onderdak, voedsel, begeleiding, ziektekostenverzekering en zakgeld wordt voorzien. Ook de reiskosten worden grotendeels vergoed uit de subsidie. Hoe meld je je aan?

Hoe meld je je aan?

- Zoek een coördinerende of zendorganisatie via de Europese Jongeren Site <http://europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation.nl>. Hier staat een overzicht van erkende Nederlandse zendorganisaties.
- Op deze zelfde site vind je een overzicht van vrijwilligerswerkprojecten: <http://europa.eu/youth/volunteering/project.nl>
- Schrijf motivatiebrieven en reageer op vacatures. Een zendorganisatie kan hierbij helpen.
- Als een gastorganisatie een jongere uitkiest, regelen de zendorganisatie en gastorganisatie samen de subsidieaanvraag. Ongeveer drie maanden na de deadline gaat het project van start.

WAAR LET JIJ OP BIJ HET MAKEN VAN EEN STUDIEKEUZE?

Als je een studie wilt kiezen, let je op allerlei zaken, zoals:

- vind ik deze studie leuk
- in welke plaatsen kan ik deze studie volgen
- kan ik thuis blijven wonen
- heb ik de juiste vakken in mijn profiel
- wat kan ik er later mee worden
- hoe staat het met de werkgelegenheid in deze sector?

De jongerenorganisaties CNV, ISO, JOB, LAKS en LSVB hebben een manier bedacht om uit te zoeken bij welke hogeschool of universiteit je het beste de opleiding van je keuze kunt gaan doen: *Studie in Cijfers*. Die wordt ook wel de **Studiebijsluit** genoemd.

Deze bijsluit bevat betrouwbare, onafhankelijke informatie over veel opleidingen. Deze informatie staat in een overzichtelijk schema waarop je in één oogopslag belangrijke gegevens kunt vinden over de opleiding van je keuze. De informatie wordt vergeleken met het landelijke gemiddelde.

Als je bijvoorbeeld Media, Informatie en Communicatie wilt gaan studeren, maar je weet nog niet bij welke hogeschool, dan kun je de *Studie in Cijfers* erbij pakken. Daarin vind je informatie over:

- de tevredenheid van studenten over de opleiding
- het aantal eerstejaars dat is gestart met deze opleiding
- het aantal contacturen per week (in klokuren)
De bron van gegevens die hiervoor wordt gebruikt, is bij de hogescholen anders dan bij de universiteiten. Het aantal contacturen bij hogescholen is gebaseerd op het aantal klokuren dat volgens eerstejaars wordt aangeboden, terwijl de gegevens bij universitaire opleidingen door de instellingen zelf worden aangeleverd
- het percentage studenten dat zonder vertraging en met voldoende aantal studiepunten naar het tweede studiejaar van dezelfde hoofdopleiding doorstroomt
- het percentage studenten dat zijn bachelor binnen 4 jaar haalt
- het percentage studenten dat binnen 1,5 jaar na zijn afstuderen een baan heeft op het niveau waarop ze zijn afgestudeerd (hbo bachelor) Bij de universitaire studies zijn er geen gegevens over de arbeidsmarkt na de bachelor, wel over na de master.

LANDELIJK GEMIDDELTE ARBEIDSMARKT

Wat zegt dit landelijk gemiddelde over de werkgelegenheid voor jou, als je bent afgestudeerd over 4 of 5 jaar? Houd er altijd rekening mee dat deze uitslag gebaseerd is op gegevens uit het verleden, dat geeft dus geen garantie voor de toekomst. Uiteraard worden deze gegevens steeds geactualiseerd, maar

Wie vecht kan verliezen... Maar wie niet vecht, heeft al verloren

Toen ik in havo-4 zat moest ik na gaan denken over wat ik later wilde worden. Ik wist al erg lang dat ik iets in de zorg wilde gaan doen, maar nog niet precies wat. Ik bezocht veel open dagen, las over allerlei opleidingen, maar wist het pas zeker, nadat ik tijdens de beroepenvoorlichtingsavond van mijn school de presentatie van een tandarts had bezocht: ik wilde Tandheelkunde studeren en niks anders.

Daarom ben ik, nadat ik mijn havodiploma had behaald, vwo gaan doen met natuurkunde als extra vak. Omdat ik dit op havo niet had, moest ik alle vwo 4-stof zelf bijspijkeren. Vervolgens ben ik naar mijn eigen tandarts gegaan om te vragen of ik daar een paar keer mee mocht lopen, omdat ik dacht dat dit goed op mijn cv zou staan. Dit leidde vervolgens tot een vaste baan als tandartsassistente.

Ik wilde zo graag Tandheelkunde gaan studeren, dat ik bereid was er alles voor te doen. Daarom heb ik, toen de decentrale selectie naderde, mijn uiterste best gedaan om zo'n hoog mogelijke prestaties te leveren. En toen ik eenmaal door de eerste ronde was, was ik zóó blij...

Maar een maand later hoorde ik helaas, dat ik niet door de laatste ronde was. Ik zakte op dat moment echt door de grond en kon de eerste dagen niet stoppen met huilen. Ook iedereen in mijn omgeving was geschokt, omdat ze wisten hoeveel ik ervoor had gedaan.

Ik heb, toen ik weer op school was, direct een gesprek met mijn decaan aangevraagd. Hij heeft me geholpen en me op het idee gebracht om mee te doen aan de selectie in België. Omdat ik zo graag Tandheelkunde wil studeren, heb ik deze uitdaging met beide handen aangepakt. Komende week is de selectie in België... Ik hoop dat het dit keer wel gaat lukken.

soms veranderen er zaken. Hierbij kun je denken aan wijziging in het aantal eerstejaars of het samenvoegen van opleidingen. Dit heeft uiteraard effect op de uitslag. Baseer je studiekeuze dus nooit alleen op *Studie in Cijfers*. Maar het geeft je wel een eerste indruk, die kan helpen bij je studiekeuze.

Met behulp van *Studie in Cijfers* kun je gemakkelijk vergelijken hoe bijvoorbeeld de Hogeschool van Amsterdam op bovenstaande onderdelen scoort ten opzichte van de andere hogescholen, die Media, Informatie en Communicatie aanbieden. Deze gegevens zijn gebaseerd op gegevens van studenten die de voltijd bacheloropleiding volgen. De particuliere scholen (niet bekostigd door de overheid) zijn niet in dit landelijk gemiddelde meegenomen.

WAAR KUN JE STUDIE IN CIJFERS VINDEN?

Studie in Cijfers is te vinden op:

www.studiekeuze123.nl

Daarnaast zijn op veel sites van de hogescholen en universiteiten de gegevens ook te vinden. Als je je aan het oriënteren bent op een opleiding, is het handig even een kijkje te nemen bij *Studie in Cijfers*, zodat je aan de opleiding vragen kan stellen over deze gegevens.

Annelotte Bal behaalde in 2018 haar vwo-diploma. Ze legde op 3 juli 2018 haar toelatingsexamen af aan de Universiteit van Leuven

Daniëlle Vogels

Drs. Daniëlle Vogels is oprichter van het TussenjaarKenniscentrum en jongerencoach gespecialiseerd in studiekeuzebegeleiding

Zo is een tussenjaar een goed plan B

Als je nog niet weet wat je wilt studeren, is niet zeker dat het je lukt om vóór de deadlines voor inschrijving in het hoger onderwijs een goede studiekeuze te maken. Een tussenjaar kan dan een goed plan B zijn. Tenminste: als je een beeld hebt van wat er allemaal kan in zo'n jaar en wat jij dan zou willen doen. Want een onvoorbereid tussenjaar brengt grotere risico's met zich mee. Begin hierover op tijd met je ouders te praten. Zij kunnen helpen die risico's te beperken.

Een goede studiekeuze maken is niet makkelijk. En zelfs als je goed hebt georiënteerd en overtuigd bent van je studiekeuze, is dat geen garantie op succes in het hoger onderwijs. Op hogescholen stopt bijna een op de drie studenten in het eerste jaar met een studie, en op universiteiten ruim een op de vijf.

Met een havo- of vwo-diploma op zak ben je, als je 16 jaar of ouder bent, niet verplicht om door te studeren. Twijfel je over een studiekeuze, heb je eigenlijk niet echt zin om te gaan studeren of vraag jij je af, of je wel klaar bent voor een studie in het hoger onderwijs, dan is het slim om nu al eens te kijken naar de mogelijkheden en risico's van een tussenjaar. Begin je hier pas mee als de deadlines voor inschrijving in het hoger onderwijs verstreken zijn en het maken een studiekeuze niet gelukt is, dan verklein je de kans dat zo'n tussenjaar voor jou een waardevol jaar wordt.

De mogelijkheden van een tussenjaar zijn onbeperkt. Binnen de ruimte die jij hiervoor van je ouders krijgt, kun je dit invullen zoals je wilt. Hiervoor heb je niet per se veel geld nodig en hoeft je ook niet op reis. Meer dan de helft van de Nederlandse jongeren die een tussenjaar had, heeft in die periode niet gereisd.

Ook reizen hoeft trouwens niet veel geld te kosten. Via het Europees Solidariteitskorps van de Europese Commissie kun je twee tot twaalf maanden vrijwilligerswerk doen in Europa met een vergoeding voor reis- en verblijfskosten en een dagvergoeding. En via dit solidariteitskops kun je ook betaald werk in Europa gaan doen. Deze en andere tips om kosten te beperken en overzichten van aanbieders van tussenjaar-activiteiten in binnen- en buitenland zijn te vinden op www.tussenjaarkenniscentrum.nl

Op deze website vind je ook informatie over andere dingen, die je kunt doen in een tussenjaar, zoals het volgen van een cursus bij de Kamer van Koophandel voor het opzetten van een eigen bedrijf. Of deelnemen aan een project als onderdeel van een maatschappelijke diensttijd van maximaal 6 maanden

in Nederland. Daarvoor krijg je een bescheiden vergoeding en een diplomasupplement, dat je straks een grotere kans geeft op een baan bij de overheid en mogelijk ook bij het bedrijfsleven. De plannen voor deze maatschappelijke diensttijd worden nog uitgewerkt door de regering. Waarschijnlijk kun je hier met ingang van dit najaar aan deelnemen.

Veel HR-managers van Nederlandse bedrijven geven aan dat een tussenjaar een pre kan zijn bij een sollicitatie. Wat jij in je tussenjaar hebt gedaan, is daarbij belangrijk. Uit onderzoeken naar effecten van een tussenjaar blijkt, dat dit positieve effecten heeft op persoonlijke ontwikkeling en kan hebben op studieresultaten. Dit is afhankelijk van de invulling en planning van het jaar.

Ook als je nog niet zeker weet of je een tussenjaar gaat nemen, is het nuttig je hierop te oriënteren. Dit hoeft niet veel tijd te kosten. Een kwartiertje rondsnuffelen op bovengenoemde website van het TussenjaarKenniscentrum en hierover praten met je ouders kan al genoeg zijn. Sommige ouders vinden een tussenjaar een prima idee, andere vinden dit erg spannend. Op die website staat ook uitgelegd hoe zij bepaalde risico's van een tussenjaar kunnen helpen beperken, Denk daarbij aan verveling door gebrek aan nuttige vulling van je tijd en een moeizame start, als je na dat jaar gaat studeren.

De beste invulling van een tussenjaar is voor iedereen anders. Deze bestaat uit een combinatie van activiteiten waar jij veel zin in hebt en die nuttig zijn voor jou. Ook als je vooral gaat werken, kan dit waardevol zijn. Belangrijk is, dat je bewust kiest hoe je een tussenjaar wilt invullen en dat je op tijd begin met nadenken en praten hierover. Want ideeën hebben tijd nodig om te rijpen. En als je ze echt wilt gaan uitvoeren, kost dat ook tijd.

Een ander risico is dat je na je tussenjaar nog steeds niet weet wat je wilt studeren. Daarom is het belangrijk om dat jaar ook te gebruiken om verder te oriënteren op een studiekeuze. Want een goede keuze komt niet uit de lucht vallen.

Als je nu vóór de deadlines voor inschrijving voor het hoger onderwijs een studie tegenkomt die helemaal bij jou past en waar je veel zin in hebt? Ga dan lekker meteen studeren. Die ideeën blijven waardevol. Misschien vind je mogelijkheden om die tijdens of na je studie te realiseren, bijvoorbeeld tussen je bachelor en master of door een deel van je studie in het buitenland te volgen.

Die Rik komt er wel

Rond de kerst zag het er al naar uit, dat Rik havo-4 niet zou gaan halen. Hij had het zelf al over een overstap naar mavo. Wij stonden niet direct te springen bij dit idee: hij kon toch een jaar doubleren! Toch besloten we gesprekken aan te gaan met de decaan en zijn mentor om ons te laten informeren over de mogelijkheden. Wacht je daarmee tot het einde van het schooljaar, dan kom je wellicht in een positie, waarin geen keus meer mogelijk is.

Tijdens die gesprekken kwamen we erachter, dat hij zonder probleem kon overstappen naar het mbo. Na verschillende zeer prettige gesprekken was ons aller conclusie, dat die stap voor Rik de beste zou zijn; een meer praktijkgerichte opleiding dan de havo voelde goed.

Omdat hij niet wist wat hij wilde gaan doen, viel het nog niet mee een opleiding te vinden. Mijn man heeft met Rik verschillende opleidingen bezocht, we hebben de voors en tegens van de verschillende opleidingen naast elkaar gezet en uiteindelijk gekozen voor International Aviation Operations. Na het eerste jaar bleek ook dat echter niet de juiste keuze. Dan baal je in eerste instantie best wel: weer iets waarmee hij stopt, terwijl jij als ouder weet hoe belangrijk het is een diploma te halen in de prestatiegerichte maatschappij, waarin we leven. Wel ontdekte hij tijdens zijn stage in dat eerste jaar, dat hij de logistiek een heel leuke branche vond. Hij is gaan proefstuderen, sprak verschillende studenten en kwam erachter dat hij deze opleiding ook in BBL-vorm (vier dagen werken en één dag per week naar school) kon doen. Wederom een mogelijkheid waar we niks van wisten... Maar wel een aantrekkelijke, want in de periode waarin Rik stageliep, hebben we gezien hoe gelukkig hij hiervan werd; hij had ontdekt waar hij goed in is en wat hij leuk vindt.

Hij werkt nu 4 dagen in de week bij Swissport, gaat één dag naar school en heeft het enorm naar zijn zin. Hij overweegt zelfs na het mbo een hbo-opleiding te gaan volgen. Hij weet nu wat nodig is om uiteindelijk zijn doel te bereiken.

Hoewel wij uit onze omgeving negatieve reacties kregen over het feit dat Rik in havo-4 zonder diploma van school af ging, zijn wij blij, dat wij ons gevoel hebben gevolgd en samen deze keuze hebben gemaakt. Als ouder wil je je kind toch gelukkig zien! We hebben de afgelopen twee jaar voor verschillende uitdagingen gestaan, maar door naar Rik te luisteren hebben wij ons

gerealiseerd dat ons pad niet per se zijn pad hoeft te zijn. En dat was soms best moeilijk.

Achteromkijkend zijn we blij, dat we het zo aangepakt hebben. Hierdoor is het contact met Rik altijd goed gebleven. Hij is toch puber, en pubers gooien soms hun kont tegen de krib. Nu gaat hij graag naar school en fluitend naar zijn werk. En weten wij het zeker: "Rik, die komt er wel..."

Iets doen wat je echt leuk vindt, dan kom je vanzelf, waar je wilt zijn

Toen ik in 4 havo zat waren mijn resultaten niet heel goed, ik was niet gemotiveerd en ik wist niet wat ik wilde. Ik was toen 15 jaar en wist niet goed wat ik moest doen. Blijven zitten in 4 havo of naar de mavo, ik dacht dat dat de enige twee mogelijkheden waren.

Samen met mijn ouders ben ik gaan praten met school en kwam ik erachter dat een overgang naar het mbo ook tot de mogelijkheden behoorde. Ik ben toen gaan zoeken naar een vervolgopleiding en ik moest redelijk snel een keuze maken. Ik koos voor een sector waar veel werk in is om een beetje zekerheid te hebben voor als ik klaar was: International Aviation Operations. Dit was een leuke opleiding. Alleen voelde ze niet helemaal goed. Toen ik aan het einde van het eerste jaar op stage moest, wist ik eigenlijk pas, wat ik echt wilde: werken. Aan het einde van mijn stageperiode kreeg ik een baan aangeboden in een leren/werktraject. Ik wist niet goed wat ik hiermee moest, aangezien ik toen pas 16 jaar was en weer van opleiding zou wisselen. Ik heb besloten mijn gevoel te volgen en de overstap te maken naar het BBL-onderwijs.

Dat is voor mij de juiste keuze geweest: ik weet nu wat ik leuk vind en wat ik wil. Ik heb het echt ontzettend naar mijn zin en dit komt mede door mijn manager, hij geeft mij een hoop verantwoordelijkheden en vertrouwen, waardoor ik veel ervaring opdoe.

Mijn advies aan iedereen: luister naar je gevoel en doe iets wat je écht leuk vindt. Dan kom je vanzelf op de plek waar je wilt zijn. Er leiden tenslotte meer wegen naar Rome...

Daniëlle Hoogland is de moeder van Rik

Rik Hoogland ging van havo 4 naar het mbo en volgt nu een BBL-opleiding in de logistiek

Studiekosten

Hoe betaal je die?

Wie een studie met succes afrondt, vergroot daarmee zijn kansen op de arbeidsmarkt, op een afwisselende, uitdagende baan met een goed salaris, aanzienlijk. Maar ook voor studenten geldt sinds september 2015: de cost gaet voor de baet uyt.

Met dit oud-Hollandse gezegde uit de VOC-tijd wordt bedoeld, dat je eerst moet investeren om er later profijt van te hebben. Wie wil gaan studeren, moet vaak een lening aangaan om een deel van de studiekosten te betalen. En wie leent, moet terugbetalen...

In dit hoofdstuk alles over studeren en geld.

STUDIEFINANCIERING

In Nederland heb je als student recht op studiefinanciering. Daarmee kun je je collegegeld en boeken betalen, maar ook kosten voor bijvoorbeeld kamerhuur, voeding en verzekeringen.

Sinds de invoering van het leenstelsel bestaat studiefinanciering voor hbo en universiteit uit vier onderdelen:

- studentenlening
- aanvullende beurs
- studentenreisproduct (OV)
- collegegeldkrediet.

Lening, reisproduct en collegegeldkrediet zijn er voor iedereen. De aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van je ouders.

De studentenlening en het collegegeldkrediet zijn leningen. Je betaalt er rente over en je moet ze na je studie terugbetalen. De

aflosperiode is 35 jaar. Het maandbedrag is afhankelijk van de hoogte van je studieschuld én van je inkomen. Verdien je minder dan het minimumloon, dan hoef je niet af te lossen. Je betaalt maandelijks nooit meer dan 4% van het extra inkomen boven het minimumloon terug, maar je kunt er altijd voor kiezen sneller af te lossen.

Het studentenreisproduct en de aanvullende beurs zijn eigenlijk ook leningen, maar die kunnen een gift worden. Je moet dan binnen tien jaar, gerekend vanaf je eerste maand studiefinanciering, je diploma halen. Haal je geen diploma¹, dan moet je alles terugbetalen. Behalve de aanvullende beurs in de eerste vijf maanden van je studie, die mag je altijd houden. Voor de meeste studies kun je maximaal zeven jaar studiefinanciering krijgen.

¹ Een diploma is in het hbo het bachelordiploma en in het wo het bachelor- + masterdiploma, tenzij je een aanvraag hebt ingediend je wo-bachelor diploma gelijk te stellen aan een wo-bachelor + master en deze aanvraag gehonoreerd is.

STUDIEFINANCIERING AANVRAGEN

- Zorg dat je een DiGiD met sms-controle hebt
- Log in op mijn.duo.nl.

Verder wijst het zich vanzelf.

STUDENTENLENING

Het bedrag dat je wilt lenen, bepaal je zelf, maar er is wel een maximumbedrag: in 2018 is dat € 870,46 per maand. Als je een aanvullende beurs krijgt, is het bedrag dat je kunt lenen lager, want het totale bedrag (lening + aanvullende beurs) is maximaal € 870,46.

Je kunt ook niets lenen, want lenen is niet verplicht. Ook als je niets leent, kun je wel een aanvullende beurs ontvangen en het studentenreisproduct aanvragen.

COLLEGEGEDKREDIET

Bovenop het bedrag dat je leent, kun je ook nog collegegeldkrediet krijgen. Dit is € 171,67 per maand. Hiermee kun je je collegegeld in termijnen betalen. Het totale bedrag dat je per maand kunt ontvangen, is dus € 1042,13 (€ 870,46 + € 171,67). Maar voor eerstejaarstudenten is vanaf studiejaar 2018-2019 het collegegeld gehalveerd (zie ook de infographic op pag. 29). Dat betekent dat ook het collegegeldkrediet gehalveerd wordt.

AANVULLENDE BEURS

De hoogte van de aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van je ouders. Daarbij wordt gekeken naar het belastbare inkomen van twee jaar geleden (in 2019 dus naar 2017). Het maximale bedrag is € 391 per maand. Het is ingewikkeld te berekenen, of je in aanmerking komt voor de aanvullende beurs en wat dan de hoogte is van het bedrag. Bij die berekening wordt namelijk ook gekeken naar het aantal broers en zussen, dat je ouders nog 'in de kost' hebben.

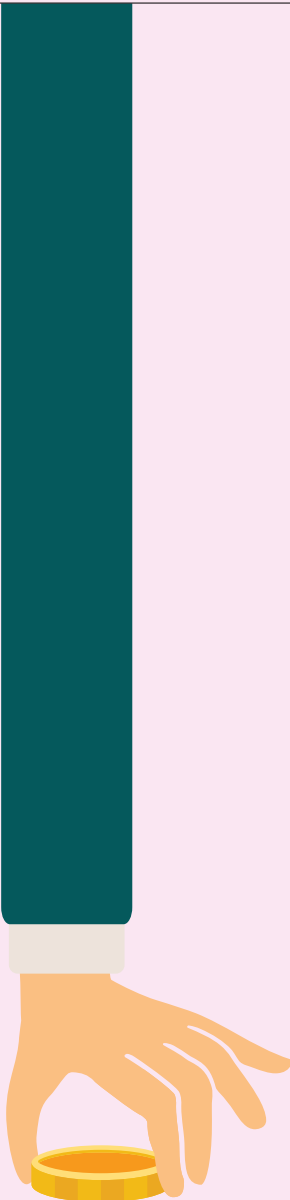
Denk niet te snel dat je ouders te rijk zijn! Op de site van DUO, www.duo.nl staat een rekenhulp. Daar kun je zelf berekenen, of je in aanmerking komt voor een aanvullende beurs. Je eventuele recht op een aanvullende beurs geldt gedurende de nominale studieduur van je opleiding (bachelor plus master). Doe je er langer over, dan kun je wel nog drie jaar lenen.

STUDENTENREISPRODUCT

Voor het studentenreisproduct wordt in 2018 € 91,62 euro per maand gerekend, ook als je het hebt aangevraagd, maar niet of nauwelijks hebt gebruikt. Je hebt recht op dit product gedurende de nominale duur van je opleiding plus een jaar. Duurt je studie vier jaar en doe jij er langer over, dan kun je dus vijf jaar gebruikmaken van het studentenreisproduct. De totale lening is dan bijna € 5.500. Als je niet binnen tien jaar een diploma haalt, moet je die € 5.500 terugbetalen.

STUDIEFINANCIERING SCHOLIEREN 18+

Als je zakt, dan probeer je natuurlijk alsnog je diploma te halen. Als je 18+ bent, heb je recht op een 'tegemoetkoming voor scholieren'. De tegemoetkoming is een gift en bestaat uit een basistoelage (€113,66 per maand voor als je thuiswoont en € 265,01 als je niet meer thuiswoont) en eventueel een aanvullende toelage (afhankelijk van het inkomen van je ouders). Je ontvangt de tegemoetkoming als je onderwijs volgt aan een dagschool, maar ook als je middelbare school jou 'gedetacheerd' of uitbesteed heeft bij een vavo. Het maakt dan niet uit hoeveel vakken je volgt.

Ben je 18+ en heb je je zelfstandig ingeschreven aan een vavo, dan kom je niet in aanmerking voor de tegemoetkoming scholieren, maar mogelijk wel voor een tegemoetkoming in de schoolkosten. Op www.duo.nl vind je meer informatie.

STUDIEFINANCIERING IN HET BUITENLAND

Studielening

Als je in het buitenland gaat studeren of tijdelijk stage loopt, kun je je studielening meenemen. Ook een eventuele aanvullende studiebeurs kun je in het buitenland ontvangen. De studie moet wel erkend zijn en vergelijkbaar met een Nederlandse universitaire studie of hbo-opleiding.

Studenten OV

In het buitenland heb je niets aan je Nederlandse studentenreisproduct voor het openbaar vervoer. Gelukkig is geregeld dat je in plaats van dat reisproduct een vergoeding kunt krijgen van € 91,62 per maand. Op www.duo.nl vind je meer informatie.

Beurs

Een studie in het buitenland is vaak duur. Je hebt meer reiskosten en vooral collegegelden kunnen erg hoog zijn. Met een Nederlandse studielening kom je niet zo ver. Je kunt wel proberen om een buitenlandbeurs te krijgen. Kijk voor een (nagenoeg) volledig overzicht op www.wilweg.nl en www.beursopener.nl.

Ook zijn er fondsen die zich specifiek richten op studeren in de Verenigde Staten, zoals het Fullbright Center. Kijk hiervoor op www.fullbright.nl/programmas/csp.html. Ook op www.ustudy.eu is informatie te vinden over speciale programma's en studiebeurzen voor studeren (en topsporten) in de VS.

ZORGTOESLAG

Als je 18 bent, moet je ook zelfstandig verzekerd zijn voor zorgkosten. Dat is verplicht. Maar als je inkomen niets of zeer gering is, krijg je van de overheid wel een bedrag terug. Dat bedrag varieert per jaar en is afhankelijk van wat je zelf eventueel verdient. In 2018 geldt, dat je € 94 krijgt, als je geen inkomsten hebt. Voor studenten zijn er speciale voordelige zorgverzekeringen, die vaak minder dan € 100 per maand kosten. Ook kun je denken aan een groter vrijwillig eigen risico. Kortom, de zorgverzekering hoeft geen heel grote kostenpost te zijn. Vraag je zorgtoeslag aan op de site van de belastingdienst: www.belastingdienst.nl. Hiervoor heb je een DiGiD nodig.

WERKEN NAAST JE STUDIE

Veel studenten werken naast hun studie om aan (extra) geld te komen. Er is sinds de invoering van het sociaal leenstelsel geen limiet meer aan het bedrag, dat je daarmee mag verdienen. Maar je moet vanzelfsprekend niet te veel uren gaan werken, want dan komt er niets meer van studeren.

tip Denk niet dat nu meteen 'alles anders moet'. Aan het begin van je studie komt er al genoeg op je af en is het misschien niet verstandig direct aan een (nieuw) baantje te beginnen, als dat niet per se moet.

tip Denk eens aan een bijbaan die bij je studie past. Als je psychologie of pedagogiek studeert, kun je misschien als invalkracht bij een kinderdagverblijf werken of bijles geven aan middelbare scholieren. En als je kunstgeschiedenis of talen studeert, kun je proberen ergens als gids aan de slag te gaan.

tip Er zijn uitzendbureaus die zich speciaal richten op studenten, maar ook steeds meer hogescholen en universiteiten hebben hun eigen 'interne' uitzendbureau, bijvoorbeeld voor studenten geneeskunde, die als invaller werken op een afdeling in het ziekenhuis en op die manier relevante werkervaring kunnen opdoen.

tip Vul een aangifte inkomstenbelasting in als op je loon sociale verzekeringsbijdrage en belasting is ingehouden. Deze kun je voor een groot deel weer terugvragen.

GRIP OP JE UITGAVEN EN INKOMSTEN

Als je gaat studeren, verandert er erg veel op financieel gebied. Wil je echt alles weten over je geldzaken tijdens je studie? Veel hier informatie hierover vind je op www.nibud.nl/consumenten/wat-kost-studeren/. Of willen je ouders dat? Bestel dan de Geldwijzer Studenten via winkel.nibud.nl/consumenten/geldwijzer-studenten.

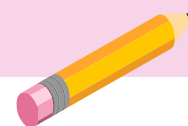
Hieronder vind je een overzicht met wat studenten gemiddeld uitgaven aan diverse zaken. De cijfers zijn gebaseerd op o.a. het Nibud Studentonderzoek 2017. Maak zo'n begroting voor je zelf en bedenk hoe je dit aan de inkomstenkant gaat regelen. En lees vooral ook wat Jaap de Win hierover schrijft op de pagina 30.

DUO WEBINAR

Over studiefinanciering organiseert DUO in oktober een webinar. Een webinar is een live-uitzending via internet, waar een panel zaken m.b.t. studiefinanciering uitlegt en waar je via chat direct vragen kunt stellen. Je moet je daarvoor wel aanmelden.

Op donderdag 4 oktober heeft DUO voor eindexamenleerlingen van havo en vwo een webinar over studiefinanciering gepland. Kijk op www.duo.nl/webinar om de tijd van aanvang en de aanmeldprocedure te lezen.

Het webinar is ook na de uitzending nog te bekijken. Eventuele vragen worden dan per mail beantwoord.

BEGROTING HBO EN WO

<i>Uitgaven</i>	<i>thuiswonend</i>	<i>uitwonend</i>
Huur (inclusief energie, water, televisie en internet)		471
Collegegeld	172*	172*
Kostgeld	132	
Zorgverzekering	106	106
Overige verzekeringen (bijv. aansprakelijkheidsverzekering, inboedelverzekering, reisverzekering)	14	20
Telefoon	25	26
Contributies en abonnementen (bijv. voor studie- of studentenvereniging, sport, krant/tijdschrift, muziek)	26	26
Studiekosten (bijv. studieboeken en benodigdheden voor de studie)	58	8
Vervoer (fiets, scooter, auto, ov)	75	63
Kleding en schoenen	53	47
Vrijtijdsuitgaven (ontspanning, uitgaan, sport)	146	146
Grote aankopen (laptop, apparaten, meubels)	87	74
Boodschappen	63	181
Diversen (cadeaus, accessoires, sigaretten, goede doelen etc.)	38	41
	995	1377

* Vanaf 2018-2019 betalen eerstejaarsstudenten de helft van het collegegeld, dus € 86 per maand.

Collegegeldverlaging: wat geldt voor jou?

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Vanaf studiejaar 2018/2019 betalen studenten voor het eerste studiejaar de helft van het collegegeld. Studenten die een lerarenopleiding volgen betalen twee studiejaar de helft van het collegegeld. Kijk hier of jij ervoor in aanmerking komt.

Begin jij komend studiejaar aan een opleiding?

- Start je in 2018/2019 **voor het eerst** aan een associate degree of bachelor op een hogeschool of universiteit?
- Dan betaal je in het eerste jaar de helft van het **wettelijk** collegegeld.
- Dit geldt ook als jouw opleiding een ander tarief hanteert (bijvoorbeeld hotelschool, university college of deeltijd).

Begin jij komend schooljaar aan een lerarenopleiding?

- Ga je naar de pabo? Dan betaal je de eerste twee studiejaar de helft van het collegegeld.
- Ga je een opleiding doen tot tweedegraads docent? Ook dan betaal je de eerste twee studiejaar de helft van het collegegeld.
- Ga je een opleiding doen tot eerstegraads docent? Dan betaal je het **eerste jaar van je bachelor** (vanaf 2018/2019) én het **eerste jaar van je lerarenmaster** (vanaf 2021/2022) de helft van het collegegeld.

Het collegegeld wordt niet verlaagd voor studenten die:

- Vóór studiejaar 2018/2019 ingeschreven zijn (geweest) aan een hogeschool of universiteit.
- Een opleiding volgen in het niet-bekostigd onderwijs of aan het experiment vraagfinanciering meedoen.
- Instellingscollegegeld betalen.

Bron: Rijksoverheid.nl

Kijk voor meer informatie op: bit.ly/collegegeldverlaging

Jaap de Win

Jaap de Win is decaan en voorlichter aan het DevelsteinCollege te Zwijndrecht

Gratis geld bestaat niet

Studeren is een investering in je toekomst, ook financieel. Een investering, die ongeveer € 1000 per maand kost. Dat is misschien even schrikken: hoe ga je je studie betalen, hoe kom je aan dat geld? Het antwoord is eenvoudig: studiefinanciering van DUO! Alles over de maximale studielening, aanvullende beurs, het collegegeldkrediet en het studentenreisproduct kun je elders in dit hoofdstuk lezen. Daar vind je ook een overzicht van gemiddelde uitgaven van studenten. Bedenk dat het gemiddelden zijn. Je kunt hierop natuurlijk besparen. Maar realiseer je, dat jij (of je ouders) een deel van de kosten in dat overzicht nu ook al hebt: eten, drinken, sporten, telefoon, vakantie en ontspanning! Maak anders op basis van het overzicht een begroting voor jezelf!

Wie leent, moet terugbetalen

Het collegegeldkrediet en de studielening moet je terugbetalen. De terugbetaaleisen zijn soepel. Je begint pas ruim twee jaar na beëindiging van je studie met terugbetalen en je hebt er zo'n 35 jaar de tijd voor (35 jaar + 5 jaar waarin je mag opschorten). Bovendien hoeft je per jaar niet meer te betalen dan 4% van het inkomen boven het minimumloon. Hierbij wordt gekeken naar het gezamenlijk inkomen van jou en je partner. Bij een belastbaar inkomen van € 35.000 per jaar komt dat neer op ongeveer € 600 per jaar (€ 50,- per maand) en bij een belastbaar inkomen van € 70.000 op ongeveer € 2000 per jaar (€ 167 per maand). Na 35 jaar wordt een eventuele restschuld kwijtgescholden. Daarnaast schommelt de laatste jaren de rente rond de 0%. Alle terugbetalingen maken je schuld kleiner.

Toch is een waarschuwing hierbij wel op zijn plaats, want gratis geld bestaat niet! De rente van 0% van nu is net zo uitzonderlijk als de rente van ruim 12% in de jaren zeventig van de vorige eeuw. De rente op studieleningen, die telkens voor 5 jaar wordt vastgesteld, is gebaseerd op de tien jaar

lopende staatsleningen. Op lange termijn is rekenen met een rente van 4% beslist geen vreemde aannahme. Zes jaar maximaal lenen levert een studieschuld op van € 70.000. Bij 4% is de jaarlijkse rente dan alleen al € 2.800. Bij een inkomen onder de € 70.000 en een aflossingsbedrag van € 2.000 per maand los je dan niks af, maar zit je tot je 65ste met een steeds groeiende studieschuld. De niet-betaalde rente wordt aan je schuld toegevoegd! Bovendien beperkt een studieschuld je in je financieringsmogelijkheden bij het opstarten van een eigen bedrijf of de aankoop van een eigen woning!

Toch, als het je ontgaan is bij de economieles - of als je geen economie hebt gehad: studeren is en blijft een slimme investering in je toekomst. *De cost gaat voor de baet uit.* Op life time-basis ben je met een studie financieel veel beter af dan zonder en de voorwaarden voor lenen en aflossen bij DUO zijn zonder meer goed te noemen.

De keuze van een studie die bij je past, is ook vanuit financieel oogpunt belangrijk. Houd je schuld binnen de financiële perken. Leen alleen voor je studiekosten. Maak een financiële studieplanning, ga eens rond de tafel zitten met je ouders en kijk hoeveel zij aan je studiekosten kunnen en willen bijdragen.

En tenslotte: de bijverdienmogelijkheden zijn onbeperkt. Als je naast 40 uur studie per week 20 uur aan bijbaantjes besteedt, houd je nog steeds genoeg vrije tijd over. Ga wel op zoek naar baantjes die meer opleveren dan de minimumlonen, en bij voorkeur naar werk, dat gerelateerd is aan je studie. In de huidige economische situatie moet dat voor studenten toch geen probleem zijn. En vergeet de zorg- en eventuele huurtoeslag niet!

Financieel slim

Studeren met een beperking

Welkom in de wereld van studiefinanciering, studietoelagen en voorzieningen. Heb je moeite met studeren vanwege bijvoorbeeld dyslexie, ADHD, autisme of een chronische ziekte? Studenten met een functiebeperking kunnen in bepaalde situaties aanspraak maken op extra financiële voorzieningen. Bij wie regel je wat?

1

Meld je functiebeperking bij je hogeschool of universiteit. Gebruik de voorzieningen.

2

Bekijk bij DUO of je recht hebt op compensatie.

3

Check bij je gemeente of je recht hebt op toeslag.

Hogeschool of universiteit

- Universiteiten en hogescholen bieden aanpassingen en voorzieningen die studievertraging kunnen voorkomen, zoals extra tentamentijd. Daarom is het belangrijk dat zij weten van je beperking. Elke hogeschool of universiteit heeft ook een profileringsfonds. Als je vanwege je beperking studievertraging oploopt, kan je een aanvraag voor vergoeding doen bij dit fonds.
- Neem daarom contact op met je studentendecaan, studieadviseur of studieloopbaanbegeleider.

DUO

- Kijk eerst of je in aanmerking komt voor de aanvullende beurs, dat hangt onder andere af van het inkomen van je ouders. Je kunt ook geld lenen bij DUO. Bij terugbetaling wordt altijd gekeken naar je inkomen. Je mag 35 jaar over je terugbetaling doen.
- Mocht je vertraging oplopen door je beperking dan kun je mogelijk bij DUO verlenging aanvragen van bijvoorbeeld je ov-jaarkaart of aanvullende beurs of van de diploma-termijn. Haal je dan je diploma dan kan 1.200 euro van je lening op basis van je bijzondere omstandigheden kwijtgescholden worden.
- De studentendecaan, studieadviseur of studieloopbaanbegeleider kent de mogelijkheden.

Gemeente

- Bij de gemeente waar je staat ingeschreven kun je een aanvraag doen voor individuele studietoelage. De hoogte van de toeslag hangt af van de gemeente.
- Check bij je gemeente het precieze bedrag en aan welke voorwaarden je moet voldoen.

www.handicap-studie.nl

in opdracht van Ministerie van OCW

handicap
studie +
expertise
centrum

WETTELIJK COLLEGEgeld EN INSTELLINGSCOLLEGEgeld

Er zijn twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld. De meeste studenten betalen het wettelijk collegegeld. Voor het studiejaar 2017-2018 is dat € 2.006 en voor het studiejaar 2018-2019 is dat € 2.060. De overheid bepaalt jaarlijks de hoogte van het wettelijk collegegeld. In sommige gevallen betaal je instellingscollegegeld, bijvoorbeeld wanneer je aan een particuliere instelling studeert. Instellingen bepalen zelf de hoogte van het instellingscollegegeld. Dat is meestal (veel) meer dan het wettelijk collegegeld.

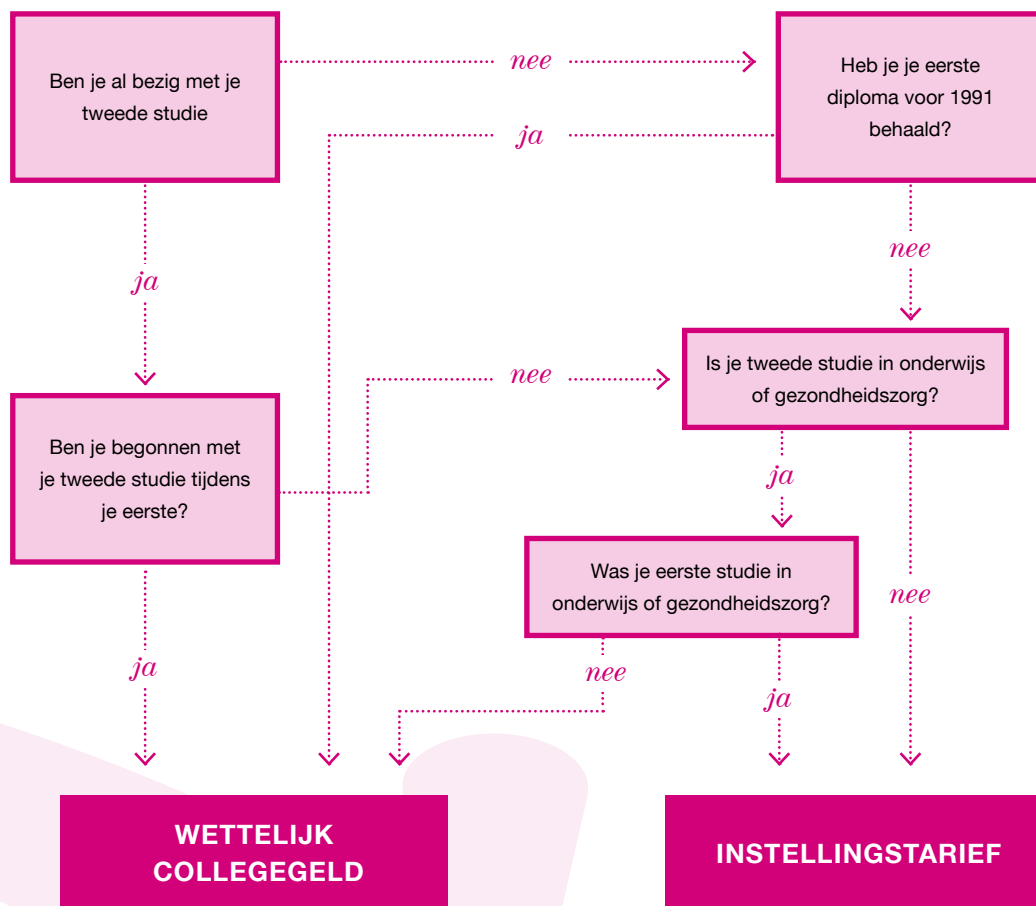
Tweede bachelor of master

Behalve voor particuliere opleidingen moet je ook instellingscollegegeld betalen als je een tweede bachelor of een tweede master gaat doen nadat je een vergelijkbaar diploma hebt behaald. Dat geldt voor een bachelordiploma, als je je inschrijft voor een bacheloropleiding of een masterdiploma, als je je inschrijft voor een masteropleiding.

Hierop zijn uitzonderingen: als je al wel een (bachelor- of master-) graad hebt behaald, maar je voor de eerste keer een opleiding op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg volgt. Of als je de tweede opleiding al bent gestart tijdens de eerste opleiding en deze, ook na het behalen van een graad voor de eerste opleiding, ononderbroken volgt.

Je hoeft geen (extra) collegegeld te betalen als je tijdens je studie vakken volgt van een andere opleiding (aan dezelfde of andere instelling), zolang je nog geen diploma hebt behaald.

bron schema: studie-kosten.nl

Switchen is geen ramp, integendeel, switchen is oprecht kiezen voor je eigen toekomst.

Als je doet wat je leuk vindt, kom je er wel...

Toen ik in september 2015 begon aan het gecombineerde mbo-/hbo-traject hotelmanagement op de Rooi Pannen in Tilburg, wilde ik na vijf minuten alweer weg. Vier jaar lang dacht ik zeker te weten, dat was wat ik wilde. Maar was dit nu écht wat ik wilde...?

Ik besloot een tijdje fulltime te gaan werken, een tip voor als je nog niet helemaal zeker weet welke kant je op wilt in de toekomst, er is tijd genoeg!

In februari 2016 startte ik met hbo-opleiding Communicatie aan de HAN in Nijmegen. Ik voelde namelijk dat ik meer de sociale kant op wilde. Mensen in mijn omgeving zeiden constant: "Kelly, jij moet de zorg in...", maar dat leek me een onveilige keuze met mijn E&M-pakket op zak. Zeker omdat ik daarin eerst ook het vak biologie had, dat ik maar snel had laten vallen, omdat ik er nooit iets van snapte.

Als scholier denk je: waar ik goed in ben, vind ik leuk. Ik vond communicatie leuk, maar was het ook mijn passie? Ik had het vermoeden, dat klasgenoten het in hun studies meer naar hun zin hadden dan ik. Toen ik in de zomer van 2016 toevallig een bijbaan in verzorgingstehuis De Wellen kreeg, waar iedereen vroeg of ik in de zorgsector studeerde, kwamen mijn twijfels opnieuw sterk naar boven... Zat ik wel op de juiste opleiding?

Nu schrijf ik dit stuk als student hbo-Verpleegkunde op Avans Hogeschool in 's-Hertogenbosch. Door de selecties heenkomen zonder een pakket dat hierop aansloot, leek onmogelijk, maar met liefde voor het vak dat in je karakter zit, kom je heel ver.

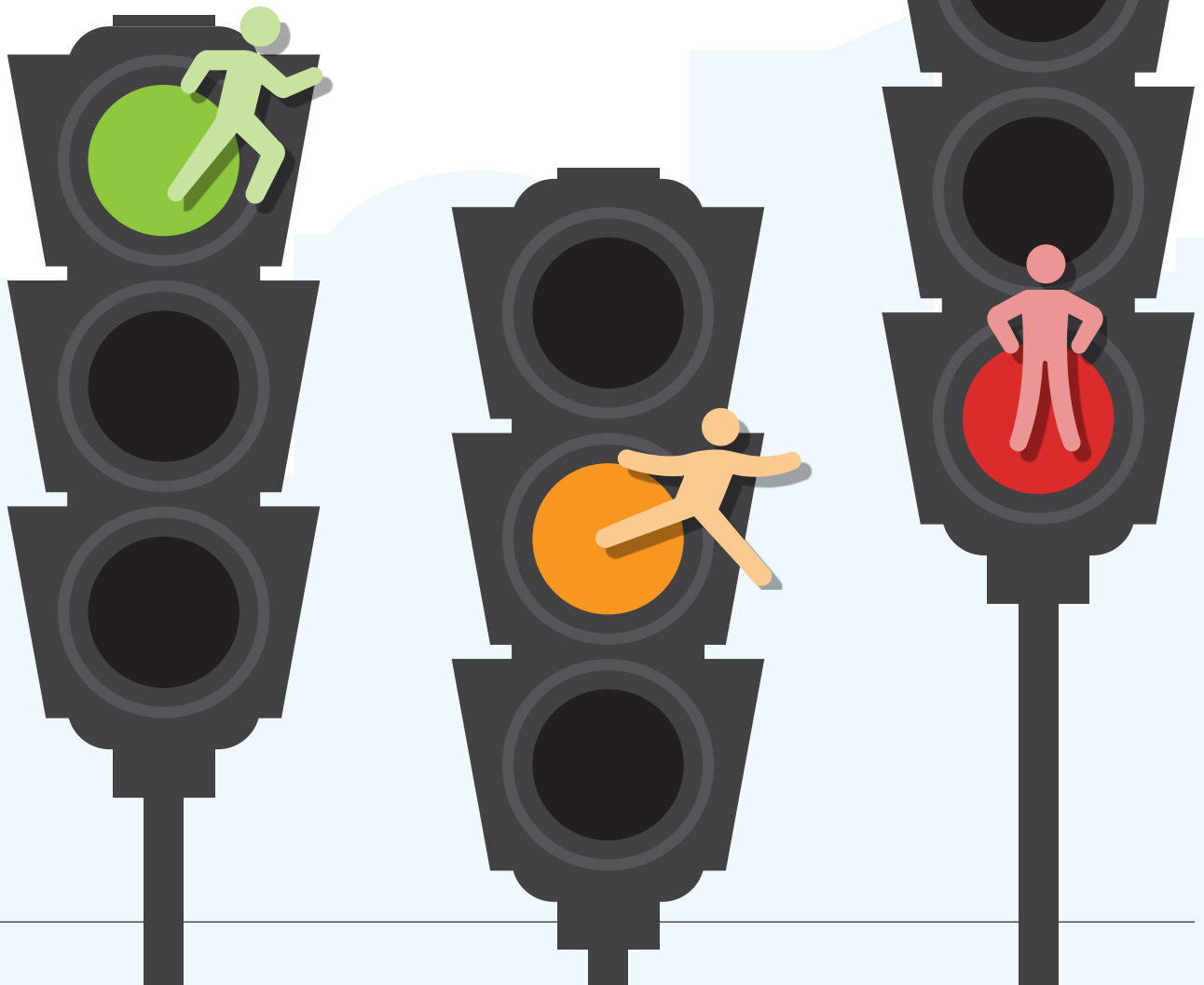
Ik moet ontzettend hard werken voor mijn opleiding en heb zelfs sommige mensen uit mijn directe omgeving achter mij moeten laten, omdat ze mijn keuzes niet konden accepteren. Maar ik voel me een gelukkig mens, omdat ik nu doe wat ik leuk vind. Welke kant je ook opgaat, blij jezelf steeds afvragen: vind ik dit over tien jaar nog steeds leuk? Switchen is geen ramp, integendeel, switchen is oprecht kiezen voor je eigen toekomst.

Kelly Egelmeer behaalde in 2015 haar havodiploma en in juli 2018 cum laude haar propedeuse hbo-Verpleegkunde: "Als je doet wat je leuk vindt, kom je er wel.. haha."

Doorgaan, overstappen of stoppen

Wat kan, wat mag, wat moet?

Toen Johan Cruijff en Justin Kluivert hun eerste balletje traptten en Rico Verhoeven op de basisschool zijn eerste vuistslag uitdeelde, konden ze in de verste verten nog niet bevroeden, dat ze zouden uitgroeien tot sterren van wereldformaat. Zoals nu mijn buurjongetje, die Messietje speelt op het trapveldje, niet weet waar zijn voetbalcarrière hem zal brengen...

Voor studies geldt hetzelfde: soms vind je die zo interessant en ben je er zo goed in, dat je je er verder in wilt specialiseren, soms vallen ze je tegen, stop je of krijg je het concilium abeundi, de raad weg te gaan, deze studie te verlaten.

Een routekaart voor als het heel goed, of juist goed fout gaat ...

OVERSTAPPEN

VAN HBO-PROPEDEUSE NAAR UNIVERSITEIT

Nog steeds bestaat de regeling, dat je van het hbo mag overstappen naar de universiteit, als je je propedeusejaar succesvol hebt afgesloten. Deze 'overstappers' hebben geen al te best imago, omdat die overstap in het verleden lang niet altijd vlekkeloos verliep. Er werd wat smalend gesproken over drie verliezers en geen winnaar: voor de student is het een drama, als de overstap mislukt en hij teleurgesteld terug moet naar het hbo; het hbo verliest een student met bovengemiddelde potentie en de universiteit ziet haar rendementscijfers kelderen.

De werkelijkheid is minder zwart: tegenover die mislukte overstappen staan ook succesverhalen van hbo'ers, die in één + drie jaar hun academische bachelor haalden.

Extra eisen

Of een overstap succesvol verloopt, is sterk afhankelijk van het soort opleiding. Overstappen na het propedeusejaar van hbo-rechten naar rechtsgeleerdheid aan de universiteit is

met voldoende inzet vaak wel mogelijk. Bij werktuigbouwkunde is deze overstap veel moeilijker.

Sinds september 2014 is daarom het automatische recht op overstap afgeschaft en mogen universiteiten extra eisen stellen aan deze overstappers. Door entree-examens, toetsen en gesprekken met studenten in spe proberen zij te voorkomen, dat studenten zonder voldoende academische bagage toch kunnen overstappen.

tip *Mocht je een overstap na je propedeusejaar overwegen, oriënteer je dan tijdens dat eerste jaar bijtijds op de eisen en voorwaarden die de universiteit waar jij naar toe zou willen stelt.*

VAN BACHELOR NAAR MASTER

Als je na drie jaar universiteit of vier jaar hbo je bachelor behaald hebt, moet je weer een keuze gaan maken: ga je een baan zoeken, de arbeidsmarkt op, of ga je je via een masteropleiding specialiseren? Deze specialisatiefase duurt voor de meeste studies één jaar, voor technische studies twee en voor

medische studies drie jaar of meer, afhankelijk van de specialisatie die je kiest.

Oriënteren en vergelijken

Als je een master ambieert, is het zaak nauwkeurig te kijken, welke universiteit (of hogeschool) die master aanbiedt, die aansluit op jouw interesse en behoefte. Dat betekent dat je je al in het derde jaar moet gaan oriënteren.

Vergelijk meteen ook het collegegeld. Universiteiten en hogescholen mogen zelf de prijs van hun mastercurricula bepalen en het loont de moeite de kosten van dezelfde of vergelijkbare masteropleidingen aan verschillende opleidingsinstituten te vergelijken.

tip *Bezoek de International Master Days tijdens de Nationale Carrièredagen. Op die dagen (meestal in het najaar) presenteren veel binnen- en buitenlandse universiteiten, hogescholen en opleidingsinstituten hun aanbod.*

Van hbo naar universiteit

Voor mij was het een logische stap om naar de universiteit te gaan, aangezien ik al heel lang wist dat ik de criminologie, tegenwoordig forensische psychologie, in wilde. Ik koos ervoor na het havo eerst een jaar de hbo-opleiding Toegepaste Psychologie te volgen, en na het behalen van mijn propedeuse te beginnen aan de universitaire opleiding Psychologie in Tilburg.

Momenteel ben ik bezig met het afronden van mijn eerste jaar in Tilburg en heb ik de verschillen tussen hbo en wo aan den lijve ondervonden. Op een universiteit wordt enorm veel zelfstandigheid van je verwacht, een hbo-opleiding daarentegen lijkt wat meer op de middelbare school. Daar word je wat meer begeleid tijdens je studietijd. Waar je op het hbo veel met de praktijk bezig bent, leer je in het wetenschappelijk onderwijs veel over de theorie en het verrichten van onderzoek.

Zowel vorig jaar op het hbo als dit jaar op het wo heb ik het erg naar mijn zin gehad. De praktische kant van het hbo beviel me erg goed, leren door te doen spreekt me aan en de werkdruk was naar mijn mening veel lager, zo hoefde ik minder tijd te steken in het leren voor tentamens.

Een universitaire opleiding vraagt meer van je, waardoor je langer bezig bent met het leren van de stof en het maken van verslagen. Maar je kunt er ook meer kanten mee op. Hierdoor sluit de universiteit beter aan op mijn interesses.

Wanneer je besluit vanaf het hoger beroepsonderwijs de overstap te maken naar een wo-opleiding, zul je er rekening mee moeten houden, dat de studie waarschijnlijk lastiger en zwaarder gaat worden. Maar met het juiste doorzettingsvermogen kan die overstap je zeker lukken.

Noortje Zegers behaalde in 2016 haar havodiploma

Schakelen

Hbo-studenten, die na het behalen van hun bachelor door willen gaan met een masteropleiding aan een universiteit, moeten in het derde jaar al beginnen met 'schakelen': ze volgen dan colleges, practica en werkgroepen om ervoor te zorgen, dat de aansluiting hbo-universiteit zo vloeiend mogelijk verloopt.

Er zijn ook mastertrajecten op het hbo zelf. Of je na het hbo een hbo- of universitaire master wilt gaan volgen, hangt vooral af van wat je met die masteropleiding wil gaan doen. Wil je nog beter worden in het beroep waarvoor je bent opgeleid of wil je meer theorie en onderzoek als basis voor het uitoefenen van je vak? Een hbo-master wordt een professionele master genoemd, omdat deze gericht is op de uitoefening van een beroep. Hoewel een deel gericht is op onderzoek, ligt de nadruk toch op de kennisuitwisseling met de praktijk. Zo'n master zorgt voor verdieping en specialisatie of verbreding van de beroepsopleiding.

Vraag:

Kan ik na één jaar hbo doorstromen naar de universiteit?

Antwoord:

Niet altijd en zonder selectie. Doorstromen naar de universiteit, nadat je in één jaar je propedeuse aan een hbo-opleiding hebt behaald, is nog steeds mogelijk, maar opleidingen mogen er sinds het studiejaar 2013-2014 wel voorwaarden aan verbinden. De voorwaarden liggen meestal op het vlak van de verwantschap van de hbo- met de universitaire opleiding. Maar er zijn ook opleidingen die de eis stellen dat Nederlands en/of Engels op vwo-niveau zijn afgerond.

Komt jouw vooropleiding niet precies overeen met deze toelatingseisen, dan kun je eventueel wel worden toegelaten als je aan de aanvullende toelatingseisen voldoet.

Neem contact op met de universiteit zelf.

Met een afgeronde hbo-opleiding of een vwo-diploma kun je, als je tenminste voldoet aan de gestelde toelatingseisen wat betreft profiel en/of vakken, altijd doorstromen van een hogeschool naar een universiteit.

Minor aan de Kingston University in Londen was mijn beste beslissing ooit!

Als studeren voelt als een verplichting en niet als een kans jezelf te ontwikkelen, zit je op het verkeerde spoor. Vastgoed en Makelaardij is niet de eerste studie die ik was begonnen na de middelbare school, maar wel de eerste die ik heb voltooid met plezier. Vanaf het begin heb ik het ervaren als een studie waarin ik mezelf kon ontwikkelen en waarvan de stof me enthousiasmeerde. Ik heb er dan ook voor gekozen daar veel studiegerelateerde activiteiten naast te ondernemen: commissies voor de studievereniging, buitenlandse activiteiten, bedrijfsbezoeken...

Het derde jaar was voor mij een kernjaar: ik mocht voor een half jaar een minor gaan volgen aan de Kingston University in Londen. Ik heb daar vakken gevolgd die mij interessant leken binnen de business school afdeling. Maar minstens zo belangrijk: door in een ander land te gaan studeren moet je buiten je comfort zone treden en krijg je de gelegenheid om studenten, culturen, opvattingen en inzichten vanuit de hele wereld te leren kennen. Mijn beste beslissing ooit...

In datzelfde derde jaar begon ik mijn eigen bedrijf, en toen zag ik pas goed de kracht van een hbo-opleiding: de nadruk ligt op de praktische toepasbaarheid van de kennis die je opdoet tijdens de colleges. Het hbo stekt in op gezamenlijke projecten waarin niet het individu centraal staat, maar samenwerking in teamverband belangrijk is. Zo leer je je eigen krachten kennen én de toegevoegde waarde die je kunt bieden in een groep.

In het vierde jaar mocht ik deelnemen aan speciaal programma, een versnelde variant van de pre-master die je moet voltooien, voordat je een master mag gaan volgen op de universiteit. Zo'n pre-master is bedoeld om hbo-studenten kennis te laten maken met het verschil tussen hbo en universiteit. De meeste hbo's noemen zich tegenwoordig 'university of applied sciences', en dat geeft volgens mij het verschil goed aan: op de universiteit wordt er meer gestuurd op een academische aanpak en ligt de nadruk meer op wetenschappelijk onderzoek, op een hbo is er meer sprake van de praktische toepassing van de kennis die je opdoet.

Tijdens sommige colleges aan de universiteit ergerde ik mij aan het feit, dat ik theorieën moest leren die in de praktijk niet toepasbaar waren. Toch geeft de master op de universiteit me de mogelijkheid in korte tijd nog dieper op een academische wijze in te kunnen gaan op vraagstukken in mijn vakgebied.

Succes met jullie studiekeuze, maar vooral: geniet van je studententijd...!

Wendel Hulsebos behaalde in 2018 zijn bachelor Vastgoed en Makelaardij. Nu is hij bezig met het schakelprogramma voor de master Real Estate Studies aan de Rijksuniversiteit Groningen

Er zijn verschillen tussen de professionele master en de universitaire master. Een universitaire master duurt meestal één of twee jaar. Een hbo-masteropleiding duurt een tot drie jaar en is in deeltijd te volgen en is (behalve die in het onderwijs en de zorg) meestal duurder dan de door de overheid bekostigde universitaire masters. Veel professionele masters worden naast het werk in deeltijd aangeboden of duaal, in samenwerking met het werk. Na het behalen van het diploma mag je je master noemen: MSc (master of science) of MA (master of arts) afhankelijk van welke studie je hebt gedaan.

Extra eisen

Nieuw is de ontwikkeling, dat universiteiten niet langer automatisch elke student met een passende bacheloropleiding in de masterfase accepteren. Steeds vaker stellen deze eisen aan het niveau, dat de student in zijn bacheloropleiding heeft behaald: een krap zesje leidt tot afwijzing, een riante zeven tot toelating.

DOORGAAN

ECTS'S OF STUDIEPUNTEN

Het hoger onderwijs werkt met het European Credit Transfer System, ECTS's, gewoonlijk studiepunten genoemd. Voor het volgen van colleges, het deelnemen aan werkgroepen en practica, het met goed resultaat afleggen van examens/tentamens en het lopen van stages word je beloond met studiepunten, maximaal 60 per studiejaar.

1680 uur

Eén studiepunt staat voor ongeveer 28 studie-uren. Er wordt dus van je verwacht dat je per jaar 60×28 uur = 1680 uur bezig bent met je studie, iets meer dan op de middelbare school met zijn 1600 uur gemiddeld.

Elke opleiding mag zelf bepalen, hoeveel studiepunten je moet hebben om door te mogen naar het tweede jaar. De meeste opleidingen leggen de grens om door te gaan naar het tweede jaar op zo'n 50, 52 studiepunten, maar er zijn er ook, die van hun studenten het volledige aantal studiepunten eisen: 60. De Erasmus Universiteit Rotterdam is daarvan een voorbeeld. Heb je voldoende studiepunten behaald, dan word je doorgelaten, maar je moet ontbrekende punten het jaar daarop wél halen. Je hebt het dat tweede jaar dus drukker.

STOPPEN

NEGATIEF BINDEND STUDIEADVIES

Heb je in je propedeusejaar te weinig studiepunten behaald, dan geeft de opleiding jou een negatief bsa, een negatief bindend studieadvies. Dit advies kun je niet in de wind slaan, het is

bindend: de opleiding heeft geen vertrouwen meer in jou als student, je kunt vertrekken, een andere studie gaan zoeken of gaan werken. Het is verstandig zo gauw mogelijk een afspraak met de decaan of studiebegeleider van de universiteit of hogeschool te maken.

Dit negatief bsa mag alleen in het eerste jaar van de opleiding gegeven worden. Universiteiten en hogescholen, die hun studenten een dergelijk advies ook in het tweede jaar geven, overtreden daarmee de wettelijke grenzen.

ZELF STOPPEN MET JE STUDIE

Zo rond Kerstmis, als je de eerste twee modules gevolgd hebt en de daarbij behorende examens of tentamens hebt afgelegd, weten de meeste studenten wel of ze de juiste keuze gemaakt hebben: is de studie wat ik ervan verwachtte, is die studie voor mij interessant en uitdagend genoeg, ben ik gemotiveerd genoeg om de minder leuke onderdelen voor lief te nemen, omdat de leukere nog moeten komen, kan ik het tempo en niveau aan?

Als je besluit met je studie te stoppen, is het verstandig zo gauw mogelijk een afspraak met de decaan of studiebegeleider van de universiteit of hogeschool te maken. Die kan, samen met jou, op zoek gaan naar een opleiding, die beter bij jou past. En mochten jullie er niet uitkomen, de decaan van je oude middelbare school wil je vast wel op weg helpen. Sommige hogescholen verzorgen opleidingen die in februari beginnen, zodat je nauwelijks studieoverdraging oploopt. Maar in de meeste gevallen zul je tot september moeten wachten voor een nieuwe start.

Uitschrijven of niet

Als je je uitschrijft, kun je niet langer gebruikmaken van de mogelijkheden tot lenen. Woon je thuis en kun je het je permitteren zonder lening verder te gaan, dan is het verstandig je uit te laten schrijven. Als je je aanvraag studiefinanciering in het eerste jaar uiterlijk per 1 februari stopzet en je hervat deze niet eerder dan het volgend studiejaar, dan is de prestatiebeurs tot en met januari definitief een gift. Dit is vooral belangrijk als je niet van plan bent om nog een diploma te gaan halen. Behaal je dat diploma wél binnen 10 jaar, dan is de prestatiebeurs automatisch veiliggesteld.

Woon je op kamers en wil je dat blijven doen, dan kun je overwegen ingeschreven te blijven staan. Je kunt dan blijven lenen, maar je betaalt ook je collegegeld door, zo'n € 167 per maand.

Let op! Als je je studiefinanciering stopzet, mag je ook je studentenreisproduct niet meer gebruiken. Zet je die niet op tijd stop, dan kun je een fikse boete krijgen.

Ik word enthousiast van vrolijke kinderen vol energie

Ik wist zeker, dat ik met de studie toegepaste biologie de goede studie had gekozen. Ik had duidelijke uitleg gehad, meegedaan aan diverse voorlichtingsactiviteiten, een positief advies gekregen bij de studiekeuzecheck. Ik had het idee dat ik wist wat de opleiding inhield.

Toch ben ik met de opleiding gestopt. Een combinatie van factoren heeft daarvoor gezorgd.

- *Ik vond de overgang tussen havo en hbo heel groot. Op de havo kon ik wel eens een dag geen huiswerk maken, maar op het hbo ging dat niet meer. Als je eenmaal achterloopt, kun je de achterstand bijna niet meer inhalen.*
- *Ook zijn op het hbo niet alle lessen verplicht. De verleiding niet te gaan was soms te groot en dat was niet slim. Hierdoor heb ik belangrijke uitleg gemist.*
- *Ook de manier van werken op het hbo vond ik lastig. Zelf actief vragen moeten verzinnen bij de lesstof is niet makkelijk, als je op de havo gewend bent dat de vragen in het boek staan.*

Biologie was mijn lievelingsvak op school, maar ik vind niet alle onderdelen van biologie even leuk. Helaas was het eerste vak dat ik kreeg op het hbo, een vak dat me minder aansprak. Dit alles zorgde ervoor dat ik een slechte start gemaakt had en dat het lastig zou worden om alles nog in te halen. Toch heb ik geen spijt van mijn keuze. Ik heb me afgelopen jaar op sociaal vlak goed kunnen ontwikkelen en weet nu hoe het hbo werkt.

Wat nu...? In havo-5 heb ik in het kader van het profielwerkstuk een speciaal traject gedaan waarbij ik samen met een klasgenoot een aantal biologielessen heb ontwikkeld voor leerlingen van groep 8. We hebben die lessen ook daadwerkelijk gegeven en dat vond ik zo leuk om te doen, dat ik me verder ben gaan verdiepen in een studie tot leraar basisonderwijs. Leuk om met (jonge) kinderen te werken!

Na een meeloopdag op de pabo was ik nog niet overtuigd. Maar na proefstudeerdag werd ik heel enthousiast van de vrolijke kinderen, die vol energie zitten. Ik vond het mooi om te zien dat je als leerkracht ook van betekenis kunt zijn voor kinderen die zich minder makkelijk ontwikkelen.

Inmiddels heb ik de studiekeuzecheck achter de rug en een positief advies gekregen. Nu nog de toelatingstoets voor geschiedenis, dan staat niets mij in de weg op aan de pabo te starten. Ik heb het afgelopen jaar zoveel geleerd over mezelf en het hbo, dat ik met vertrouwen een nieuwe start maak op de pabo.

Pieter Jansma is in september 2017 gestart met de studie toegepaste biologie, stopte voor 1 februari gestopt en gaat nu starten met de pabo

9 Tips voor Succesvol Studeren

Het lectoraat Studiesucces van Hogeschool Inholland geeft 9 tips voor Succesvol Studeren

Als aankomend student komt er veel op je af; je krijgt te maken met nieuwe medestudenten en onbekende docenten die veel nieuwe studiestof presenteren in een gebouw waarin je nog wegwijz moet worden. Om je weg te vinden en om je studie succesvol te doorlopen zal je zelf de regie moeten nemen. Maar het lectoraat Studiesucces helpt jou op weg en geeft tien tips voor succesvol studeren.

1. Ga naar je colleges en werkgroepen: Het beste dat je kunt doen! Studenten die alle (werk)colleges en lessen volgen én die van tevoren voorbereiden, halen hogere cijfers en meer studiepunten.
2. Werk aan je sociaal netwerk: Neem bijvoorbeeld deel aan de introductieweek of word lid van een studie- of studentenvereniging; zo leer je snel nieuwe mensen kennen. Maar ga niet alle avonden uit, want dat kan tot studieovertraging leiden.
3. Zoek een studiegerelateerde bijbaan: Een bijbaan in de lijn van je studie is goed voor je CV, je netwerk en je ervaring. Maar besteed hier niet meer dan 12 uur per week aan; meer uren kunnen tot studieovertraging leiden.
4. Heb vertrouwen in jezelf! Studenten die vertrouwen hebben in hun eigen kunnen behalen hogere cijfers. De gemiddelde studielast betreft 40 uur per week. Onderschat dit niet en maak een realistische tijdsplanning, want jezelf overschatten is minder goed voor je studieprestaties.
5. Studeer stressvrij: Veel studenten ervaren het eerste studiejaar als stressvol. Het onderwijs is massaler, je gaat wellicht op kamers, je moet nieuwe mensen leren kennen en er wordt veel zelfstandigheid van je verwacht. Studenten zelf geven de volgende tips om stress tegen te gaan: I) doe niet alles last minute, bereid je goed voor en maak een planning; II) blijf positief! Als je van tevoren al denkt dat je iets niet kan, is de kans groter dat iets niet lukt; III) volg een training omgang met stress, mindfulness of faalangstraining; IV) deel je zorgen met medestudenten, je staat er niet alleen voor!
6. Blijf gemotiveerd: Een motivatiedipje is heel normaal. Niet alle vakken zijn altijd even interessant. Veel studenten gaan dan niet meer naar college. Maar dan maak je het jezelf alleen maar lastiger. Hou het einddoel waarvoor je studeert voor ogen en beloon jezelf nadat je hard hebt gewerkt.
7. Werk aan je studievaardigheden: Als je moeite hebt met de hoeveelheid stof of met (het uitvoeren van) je planning volg dan bijvoorbeeld een cursus timemanagement. Neem contact op met je studieloopbaanbegeleider en/of zoek een studiebuddy.
8. Investeer in je energie: Uren achtereen studeren op hetzelfde vak blijkt minder effectief dan afwisselend studeren. Wissel daarom vakken af en wissel studietijd en vrije tijd af, zoek een uitlaatklep en zorg voor voldoende rust. Zo hou je het studeren beter vol en laad je weer op.
9. Vraag op tijd om hulp: Loop je in je studie ergens tegenaan en kom je er niet uit? Wees niet bang om vragen te stellen en trek op tijd aan de bel als je hulp nodig hebt. Het helpt om te praten met medestudenten, een studieloopbaanbegeleider, een decaan of studentpsycholoog.

Handige webadressen

Bij hoofdstuk 1

KIEZEN HOE DOE JE DAT

ALGEMEEN

- icares.com → portalsite naar 50.000 opleidingen in 123 landen met gratis interresstest
- keuzegids.nl → site waar je de Keuzegids, de enige onafhankelijke consumentengids die de kwaliteit van alle opleidingen beoordeelt en vergelijkt, kunt bestellen, in papier of online; mogelijk heeft je school een online abonnement; informeer bij je decaan
- lsvb.nl → landelijke studentenvakbond
- studiekeuze123.nl → compleet overzicht voor studiekeuzers die het nog niet weten of al zo goed als zeker zijn, maar specifieke vragen hebben; hier vind je ook alle open dagen en natuurlijk een interresstest!
- Studiekeuzekind.nl → blog met artikelen over het kiezen van studies en alles wat er mee samenhangt, m.n. bedoeld voor ouders
- iso.nl → het Interstedelijk Studenten Overleg is de grootste landelijke studentenorganisatie van Nederland en behartigt de algemene belangen van bijna 700.000 studenten aan universiteiten en hogescholen; op de site staan ook veel gestelde vragen met antwoorden

STUDEREN IN HET BUITENLAND/TUSSENJAAR

- bachelorsportal.com/countries → Engelstalige website met informatie over bachelor en masterstudies in bijna alle landen van de wereld
- bureaubuitenland.nl → helpt je op weg als je op zoek bent naar een leuke en leerzame buitenlandervaring
- beursopener.nl → overzicht van allerlei buitenlandbeurzen, met verschillende zoekfilters
- epnuffic.nl/tussenjaar → startpagina met informatie over een tussenjaar
- europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation_nl → site over (gesubsidieerd) Europees vrijwilligerswerk
- europass.nl → Nationaal Europass Centrum voert in opdracht van de Europese Commissie een aantal kosteloze diensten uit op het gebied van werk, onderwijs en mobiliteit. Europass helpt om opleidingen en diploma's internationaal vergelijkbaar te maken, je in het buitenland aan anderen kunt laten zien wat je kunt en wat je geleerd hebt.
- fulbright.nl/programmas/csp.html → informatie over studeren in de VS als tussenjaar
- go-europe.nl → informatie over studeren, werken en vrijwilligerswerk in Europa

- go-europe.nl/vrijwilligerswerk/wat-is-vrijwilligerswerk → ga direct naar vrijwilligerswerk in het buitenland
- tussenjaarkenniscentrum.nl → alles over een tussenjaar, inclusief workshops om je ouders te voorzien van de nodige informatie.
- ustudy.eu → organisatie die alles weet over studeren in de VS
- wilweg.nl → portalsite voor mensen die naar het buitenland willen, met veel links naar andere hiervoor en hierna genoemde sites
- duo.nl → hier vind je alle informatie over aanmelden, studiefinanciering, studenten OV, afmelden, enz.
- facebook.com/StudiefinancieringHogerOnderwijs → facebookpagina met informatie over studiefinanciering
- financieelstudieplan.nl → site van NIBUD over o.a. de kosten van studeren
- nibud.nl/consumenten/wat-kost-studeren → alle financiële zaken waar je als student mee te maken krijgt, worden hier op een rij gezet
- ov-chipkaart.nl → hier bestel je je ov-chipkaart, nodig om gebruik te kunnen maken van het studentenreisproduct
- pricewise.nl/geld-lenen/studielening → alles wat studenten moeten weten over studiefinanciering, zowel via DUO als elders
- studeermeteenplan.nl → alles wat je moet weten voordat je gaat studeren (site van de overheid)
- studie-kosten.nl → site met hulpmiddelen om leningen en terugbetaaltermijnen te berekenen.

Bij hoofdstuk 2

AANMELDEN

- AOVN → verzorgt cursus natuurkunde om deficiëntie weg te werken. AOVN is te vinden op Facebook: zoek naar @AOVN pagina.
- boswell-beta.nl → instituut dat cursussen verzorgt om deficiënties in bètavakken weg te werken, voorbereiding op de voortentamens van de CCVX
- ccvx.nl → site van de gezamenlijke commissies die voortentamens in de bètavakken organiseren waarmee deficiënties kunnen worden weggewerkt
- DigiD.nl → op deze site kan je je digitale identiteit aanvragen
- duo.nl → hier vind je alle informatie over aanmelden, studiefinanciering, studenten OV, afmelden, enz.
- mijnduo.nl → de plek op de site van DUO waar je alles kunt regelen m.b.t. studiefinanciering, studentenreisproduct etc. (mijnduo.nl is te bereiken door in te loggen via www.duo.nl/particulier)
- onderwijs.vlaanderen.be/studenten → informatie over studeren in het hoger onderwijs in Vlaanderen
- studielink.nl → via deze site kun je je aanmelden voor hbo en wo-opleidingen
- toelatingsexamenartstandarts.be → alle informatie over het toelatingsexamen voor arts of tandarts in België. Wie slaagt en gunstig gerangschikt is, mag starten met de opleiding geneeskunde of tandheelkunde
- Wismon.nl → instituut dat o.a. cursussen verzorgt om deficiënties in bètavakken weg te werken, voorbereiding op de voortentamens van de CCVX

Bij hoofdstuk 3

STUDEREN, HOE BETAAL JE DAT

- belastingdienst.nl → hier regel je o.a. zorgtoeslag en huurtoeslag
- beursopener.nl → overzicht van allerlei buitenlandbeurzen, met verschillende zoekfilters
- DigiD.nl → hier vraag je je DigiD aan, nodig om je in te kunnen schrijven voor een opleiding via Studielink

Bij hoofdstuk 4

STOPPEN, OVERSTAPPEN OF DOORGAAN

- duo.nl/particulier/opleiding-stoppen-of-wijzigen/index.jsp → hier vind je informatie als je wilt stoppen met je studie, van studie wil veranderen en een master gaat doen
- joho.org/nl → site met informatie die je als jongere ooit nodig zult hebben (inclusief samenvattingen voor je studie!)
- mijnduo.nl → de plek op de site van DUO waar je (ook) moet melden dat je stopt of overstapt of iets anders gaat doen (mijnduo.nl is te bereiken door in te loggen via www.duo.nl/particulier)

*It takes vast willpower,
luck and skill to be the first.
But it takes a gigantic heart
to be number two.*

- Johan Harstad, schrijver

